

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCINJEVA ULICA 8. — TELEFON: 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inozemstvo: 15.20 L.

EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANOCONCESSIONE D'ANNO ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Giornata vittoriosa

Ingenti quantità di mezzi ed armi catturate o distrutte al nemico — Un importante convoglio arrivato in Libia

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 26 gennaio in seguente bollettino di guerra n. 603:

Nella giornata di ieri le forze motorizzate dell'Asse operanti nella regione a nord-est di Agedabia, hanno duramente battuto grosse formazioni corazzate inglesi infliggendo ad esse gravissime perdite. 38 cannoni e 96 fra autobombardieri e carri armati, alcuni dei quali di recentissimo tipo americano, 13 aeroplani, un gran numero di automezzi, ingenti quantitativi di munizioni e materiali bellici risultano distrutti o catturati nella vittoriosa giornata. La sconfitta avversaria, le cui proporzioni tendono ad aumentare, è costata perdite estremamente limitate ai nostri reparti; quelle nemiche, dal 21 al 25 corrente, si riassumono in 118 pezzi d'artiglieria, 239 fra carri armati e autobombardieri, 28 aerei, oltre 1000 prigionieri, materiali e automezzi in grandissima quantità.

Violente tempeste di sabbia hanno impedito alle aviazioni italiana e tedesca di prestare alle forze terrestri, nella battaglia, la possente cooperazione dei giorni precedenti. Un «Hurricane» è stato abbattuto. Tre nostri velivoli non sono ritornati alle basi.

Un importante convoglio è arrivato in Libia nonostante il violento ed insistente contrasto nemico. Delle numerose navi che lo componevano, una, colpita, è successivamente affondata. Portava solo truppe le quali trasbordate nella quasi totalità su caicchi torpediniere di scorta, sono usualmente giunte a destinazione. Nessuno degli altri piroscafi ne delle navi di scorta ha riportato il minimo danno.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base.

Gli obiettivi di Malta sono stati attaccati con bombe di tutti i calibri provocando grandi incendi e considerevoli distruzioni.

Nemško vojno poročilo

Na vzhodni fronti neprestani boji

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. jan. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti neprestani boji. Na morju ob Angliji so boja letala v pretekli noči zapadno od Pembroke večje tovorne ladje z bombami tako hudo poškodovala, da se računa z njeno izgubo. Nadalje so letalske sile ponoči napadle neko loko ob južnopolarni obali otoka.

V severni Afriki so nemški in italijanski oddelki zasledovali poraženega sovražnika in mu prizadeli v srčnih bojih nadalje težke izgube in materialno škodo. Samo večer je bilo zaplenjenih ali uničenih 56 oklopnih avtomobilov, 38 topov in mnogo drugih vojnih potrebščin. V Sredozemlju so nemška letala severno od Tobruka napadla oddelke britanskega brodarstva in z bombami zadela lažjo križarko.

Skupine nemških bojnih letal so podnevi napadle letališče Haifar na otoku Malta in so z bombami zadeli hangarje ter letala na tleh. Nemški lovci so pri tem v letalskih spopadih sestrelili 8 britanskih lovcev, ne da bi sami izgubili kak aparat.

90 letal v treh dneh

Berlin, 27. jan. s. Iz pristojnega vira se doznava, da so Sovjeti izgubili v zadnjih

treh dneh 90 letal. Dne 23. januarja so tri letala zrušila v et-1-kih dvobojih in zaradi delovanja protiletalskega topništva ali uničenja na tleh skupno 27 letal, dočim so Nemci tega dne izgubili samo eno letalo. Dne 24. januarja je sovražnik izgubil nadaljnjih 40 letal in večerj zopet 27 letal. V teh zadnjih dneh se samo eno nemško letalo ni vrnilo na oporišče.

Finski odsek

Helsinki, 27. jan. s. Večerašnje poročilo glavnega stana pravi:

V zadnjih 24 urah so bila učinkovito zadeta na fronti Karelske ožine skadišča in taborišča sovražnika. Močan oddelek sovražnikov, ki je prodiral v naše položaje, je bil odbit s pehoto. Na fronti Svirja obojestranski topniški ogenj. Naša pehota je odbila vse poskuse sovražnih patrol, ki so se skušale približati našim položajem. Finsko topništvo je preprečilo oddajo sovražne propagande. Mir, ki je vladal na južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji. V severnem odseku se nadaljuje izredno živahno delovanje patrol z obeh strani. Na južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji. V severnem topništvo sestrelilo enega sovražnega lovca.

Splošni vojaški položaj

Na vzhodu gibalna zimska vojna — V Libiji se je angleška ofenziva izjalovila — Položaj na Daljnem vzhodu

Berlin, 27. jan. s. Proučujoč splošni vojaški položaj ugotavlja berlinski tisk, da so se Churchill, čigar govor v spodnji zbornici se napoveduje, zrušile vse nade, na katerih je bil zgrajen njegov sporazum z Rooseveltom. Tako zvana velika sovjetska ofenziva, od katere je Churchill pričakoval preobrat na vzhodni fronti, se je pretvorila, piše «Nachtausgabe», v gibalno zimsko vojno, v kateri imajo reči ogromne izgube, ne da bi dosegli kakšen važen strateški uspeh. Značilno je glede tega, da skušajo zadnje angleške vesti iz Moskve potolažiti javno mnenje z izgovori na velike možnosti operacij v prihodnji pomladi.

Z vzhodne Azije je prišlo poročilo o aktivni vojaški intervenciji Tajske, ki ojačuje japonsko vojno silo s številnimi divizijami, dočim Japonci povsod napredujejo in ogražajo celo Avstralijo. Roosevelt je objavil Churchill, da bo mobiliziral proti osi in Japonci, ves ameriški kontinent, na konferenci v Rio de Janeiru je pa bil dosežen samo kompromis političnega

znajaja. Churchill je doživel izredno poslabšanje krize angleškega imperija, o čemer priča napeto stanje z Avstralijo. To bilanco plovov mora zdaj Churchill na kakršenkoli način opravičiti.

„Angeški Kerenski“

San Sebastian, 27. jan. s. Glede izjav sira Stafforda Crippsa je omeniti zelo verjetno, da bo po posebnem sporazumu s Stalinom bivši angleški veleposlanik opravljal v Angliji posebno misijo. Ta misija se ne more tikati drugega kot bolševizacije Anglije, za katero se zdi Cripps zaradi svojih znanih idej posebno sposoben. Akcija te vrste opravljajo zdaj z uspehom tudi sovjetske delavske delegacije, ki so obiskale angleške tovarne. Ob tej priliki je prišlo do čisto političnih manifestacij. Vse kaže da se bo bolševizem v Angliji ojačil in bo hitro napredoval kar se bo nedvomno v nekaj mesecih že pokazalo. Medtem ko bo Churchill prejel v zgodovinski kot avtoritet imperija, bo to zgodovinski osi siru Staffordu Crippsu verjetno rekli da je bil osovokop notranjega reda in angleški Kerenski.

Ojačena ofenziva na Kitajskem

Nanking, 27. jan. s. General Sunroku Hata, glavni poveljnik japonskih sil na Kitajskem, je izjavil, da bo japonska ofenziva proti Čangkaj-kovi Kitajski ojačena v skladu z japonskimi operacijami, ki so sedaj v teku na jugu. General Hata je tudi izjavil, da ostane azijski kontinent žarišče sedanje vojne v vzhodni Aziji in da je treba zaradi tega ojačiti fronto Japoncev in azijskih sil.

10 ladij zaplenjenih

Tokio, 25. jan. (Domet) Japonske čete, ki so uničile 45. britansko pehotno brigado ter 8. avstralsko divizijo ter njih ostanke pregnale z njihovih utrjenih postojank pri Parit Sulungu, so 21. januarja opoldne prešle v splošni napad na odstopajoče britanske oddelke. Kakor je bilo objavljeno s pristojnega japonskega vojaškega mesta, so oddelki japonskih tankov, ki prodirajo vzdolž vzhodne malajske obale, 20. januarja presenetili sovražnika z nenadnim napadom v hrbet. V nadaljnjem napredovanju so japonski oddelki v neki luki zaplenili 10 ladij. Japonska pehota je v najtesnejšem sodelovanju

z letalstvom razvijala na tem področju tudi kasneje zelo veliko aktivnost. Britanske čete so poskušale zadržati japonsko prodiranje na tem področju s protinapadom, vendar so japonski oddelki sovražnika spet povsem presenetljivo napadli od zadaj ter britanske oddelke postopoma dočela uničili. Po zavzetju Parit Sulonga so japonski oddelki povzeli svoje naglo prodiranje ob obali dalje proti jugu.

Francoski protest v Čungkingu

Vichy, 27. jan. s. Francoska vlada je poslala nov protest v Čungking zaradi nadaljnjega letalskega napada neznanh letal, ki so prišla iz Kitajske in so v nedeljo bombardirala Indokino v bližini kitajske meje ter povzročila številne žrtve.

Najdba bogatega zaklada

Madrid, 26. jan. s. Policija je v nekem vrtu v Alcaniz odkopala cel zaklad srebrnih in zlatih palč, platine, zlatih novcev velike numizmatične vrednosti in kristalno cev, polno briljantov ter drugih dragih kamnov in okrasov iz zlata. Sodijo, da so zaklad zakopali v vrt revolucionarji, ki so si ga nabrali v času revolucionarnega režima v Španiji.

DAN VELIKIH USPEHOV

V bojih severnovzhodno od Agedabije so bile sovražniku prizadejane hude izgube — Velik konvoj prispel v Libijo

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 26. januarja naslednje vojno poročilo št. 603:

V teku večerašnjega dne so motorizirane in oklopne sile osi, ki operirajo v pokrajini severovzhodno od Agedabije, močno napadle velike angleške oklopne oddelke, ki so jim prizadele izredno hude izgube. Pri tem je bilo uničenih ali zaplenjenih v teku zmagovitega dne 38 topov in 96 oklopnih avtomobilov in tankov, med njimi nekaj najnovejšega ameriškega tipa, nadalje 13 letal, veliko število avtomobilskih vozil ter ogromne količine streliva in vojnega gradiva. Sovražnikov poraz, čigar obseg narašča, je večja naša oddelke le zelo neznatne izgube. Sovražne izgube od 21 do 25. t. m. pa znašajo 118 topov, 239 tankov in oklopnih avtomobilov, 28 letal, nad 1000 ujetnikov in ogromne količine vojnega gradiva in avtomobilskih vozil.

Siloviti pesem vitarji so preprečili italijanskemu in nemškemu letalstvu, da bi opredelila v bitki silam na kopnem enako močno sodelovanje kakor v prejšnjih dneh. En Hurricane je bil sestreljen. Tri naša letala se niso vrnila na oporišče.

Važen konvoj je prispel v Libijo nazivlje silovitemu in neprestanemu ogražanju s sovražnikove strani. Izmed številnih ladij, ki so ga tvorile se je ena, ki je bila zadeta, kasneje potopila. Vozila je teta, ki so se skoro v celoti rešile na ruševce v spremstvu in dospole, kamor so bile namenjene. Noben drug parnik in nobena druga ladja v spremstvu ni utrpela nobenih škod.

Neka naša podmornica se ni vrnila na svoje oporišče.

Cilji na Malto so bili napadeni z bombami vseh kalibrov, ki so povzročile velike požare in znatna uničenja.

Operacijsko področje, 27. jan. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Italijanske in nemške oklopne skupine so izvedle nove zmagovite napade na sovražnika, ki je vzhodni Cirenaiki, Italijanski motorizirani oddelki so izvedli izredno drzne

prodre, s katerimi so zlahka sovražne čete. Druge kolone, ki so prodrle v severni in vzhodni smeri, so desorganizirale angleške čete.

V štirih dneh borbe so italijanske in nemške kolone zadale sovražniku hude izgube. Zajetih je bilo nad 100 ujetnikov. Število zajetih ali uničenih tankov in oklopnih sredstev sovražnika se je dvignilo na 239. V naše roke je padlo tudi mnogo drugih sovražnih motornih vozil in čedalje številnejši so topovi, ki so jih Angličje izgubili. Najhuje je bila prizadeta druga angleška oklopna brigada.

Z napadi italijansko-nemških kolon v

zadnjih dneh so bili popolnoma določeni cilji in sicer oslabilost sovražnih sil in porušitev njih načrtov ter preprečitev njih ofenzive. Mogoče je, da nameravajo Angličje zbrati nove sile in nova sredstva v vzhodni Cirenaiki, toda preden pričnejo z novo ofenzivo, se morajo znova pripraviti. Medtem bodo morali Angličje računati z ljudmi in sredstvi in pobudami osi ter trojnega pakta. Italijanski in nemški vojniki so v teh borbah kakor v vseh prejšnjih operacijah tekmovali med seboj v mnenju in navdušenju ter potrdili svoj izredni borbeni duh in svojo izredno trdnost vero v zmago.

Letalska ofenziva na Malto

Pristanišča, letališča in vojaške naprave na Malti so pod stalnim ognjem bomb

S sredozemske fronte, 27. jan. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Nemška in italijanska vojna poročila se naprej beležijo in navajajo ofenzivne letalske akcije na Malto. Podnevi in ponoči si sledijo napadi bombnikov ob vsakem vremenu in napadi objekta na otoku.

Včerašnje italijansko poročilo je obvestilo o prihodu v Severno Afriko nekega zelo važnega našega konvoja. Neutralizacija delovanja letalskih in pomorskih sovražnih sil se še nadaljuje, tako da je prevoz naših konvojov mogoč v najboljših okoliščinah.

Razumno in tesno sodelovanje med letalskimi in pomorskimi silami osi je rodilo rezultat, ki ga podaja večerašnje vojno poročilo. Lahko se govori o letalski ofenzivi glede na celoten razvoj. Prvi pogoj za doseg te uspehov je bilo vzdrževanje oblasti v zraku s superiornostjo sil, ki je povzročilo težko zalogo angleškemu povaljnemu na otoku.

V tekem prejšnjem poročilu smo poročali o ogromnih delih, ki jih je izvedel sovra-

nik za združitev treh letališč Mikabe, Gudie in Hal Fara, da bi bila letala posejana na večji površini in da bi bilo oteženo bombardiranje napadajočih sil. Cilji ofenzivnih akcij letalskih italijansko-nemških sil so bili letališča, oporišča podmornic, pomorsko oporišče v La Valletti, topovski položaji in položaji protiletalskih strojin. Valovi bombnikov so napadali te objekte in odmetavali rušilne in zažgalne bombe vseh kalibrov. Fotografije nudijo nezpodbite dokazne o doseženih uspehih. Povsod so nastali požari, opustošenje in uničenje, zlasti pa v pomorskem oporišču La Valletti in na letališčih. Ogromna škoda je bila povzročena v sidiščih, v skladiščih in v pristaniških napravah. Na letališčih je bilo uničeno vse delo, ki ga je sovražnik opravljal. Mnogo letal je bilo uničenih ali poškodovanih. Otok je bil v alarmu po več ur podnevi in ponoči, tako da je silno delovanje sovražnika onemogočeno. Od pričetka vojne je bila to največja letalska ofenziva na strateške stebre sovražnika s ciljem, da bi se vojne naprave sovražnika uničile in da bi onemogočilo delovanje njegovih sil.

še 50 milj do Singapura

Skoraj ves Malajski polotok v japonskih rokah — Globok vdor v Nizozemsko Indijo

Z malajske fronte, 27. jan. s. Po padcu Kluanga in Ayerhitama, ki so ju Japonci zasedli in sta oba oddaljena 50 milj od Singapura, japonske čete hitro napredujejo v Johori. Pričakuje se, da preostale angleške sile, ki štejejo okrog 20.000 mož in se umikajo proti jugu polotoka, ponovni Dunkerque.

Z malajske fronte, 27. jan. s. Od japonskih sil, ki hitro napredujejo v Johori, se je ena motorizirana kolona usmerila proti Kulalu, 25 km severno od Johore Bahrua, druga kolona pa prodira proti Singapur-sengamu. Tretja kolona, ki prodira v vzhodnem predelu polotoka, je pričela pokret za d-sego zveze v Rengeru s pomorno kolono, ki prihaja iz Kluanga. Po zanjih vesteh se je dolžina celotne fronte japonskih čet, ki napredujejo, skrajšala na 50 km.

Jala 30 ur in se je končala z uničenjem sovražnika. Vzdolž zapadne obale so imperialne sile zavzele večerj jutraj ob zori Ayerhitam, 12 milj južnozapadno od Kluanga. Japonske oddelke, ki sodelujejo z drugimi kononami so prišle v Segarang, 15 km južno od Batu Pahata, da preprečijo Ang čezerni umik po obalni strateški cesti, ki vodi v Kluang. Sovražne sile, ki se umikajo z Kluanga v Ayerhitam, so ogrožene. Do stranske borbe je prišlo med japonskimi oklopnimi silami in angleškimi letalskimi skupinami, ki se v odseku Ayerhitam—Kluang obupno prizadevajo, da bi zaustavile japonski pohod japonskih čet proti Singapuru.

V Birmanju je prišlo v zadnjih 24 urah znatno ojačenje iz Čungkinga s posebnimi angleškimi oddelki, medtem ko se birmanske sile na hitro vbojajo v obrambi. Iz Rongkoka poročajo, da se je začelo birmansko prebivalstvo v množičnih izseljevanjih in

kjer so v gradnji velike defenzivne naprave. Prednje japonske straže, ki napredujejo vzdolž vzhodne obale, so že naletele na sovražne postojanke ob novi cesti, ki vodi od Mersinga do Johore Bahrua.

Japonska kontrola nad morji okrog Jave in Floresa

Tokio, 27. jan. s. V vojaških in pomorskih krogih komentirajo izkrcanje japonskih sil v Balikpapanu in poudarjajo, da so s tem hitrim uspehom japonske sile dobile kontrola nad ozemlji predelov okrog Jave in Floresa ter ožine Makassarja, to so tudi prodirle v srce Nizozemske Indije, od koder lahko zadajajo udarce na vse strani.

Tokio, 27. jan. s. S padcem Balikpapanja je obala Makassarske ožine v japonskih rokah, kajti vzdolž zapadnih obal Celebesta je mogoč odpor samo v Makassarju, ki je bilo nedavno preurejen v vojno oporišče, medtem ko vzhodne obale Bornea ne razpolagajo z oporišči nad ožino Makassarja. Balikpapan je petrolejsko središče Bornea in sedež angloindonezjske družbe ter je vezoven po cevovodih s petrolejskimi polji v Ganggaji, ki dajejo letno povprečno pol milijon ton petroleja. Balikpapan je razpolagal z dobro urejenimi letališčem in s topovskimi položaji ob obali ter s močnim kontingentom nizozemskih čet, ki so bile edina obramba severovzhodno od Jave. Java je resno ogrožena tudi z vzhoda. Večerašnje japonsko izkrcanje v Kandaraji na južnovzhodnih obalah Celebesta odpira Japoncem južno pot proti Molukom, kjer so Japonci že zasedli vzhodna pristanišča Manado in Kemo. Obrambni sistem Nizozemske Indije je zdaj poveljen oporiščem na otocih Halmahera in Ceram. Halmahera pa grozi nevarnost z Davaca. Obramba severovzhodnih delov Jave se lahko izvede zdaj še z oporišč Bandierrassin in Pontianak. Pontianak je na ozemlju po japonskih četah v Sumatru. Nepriznana japonska bombardiranja severne in južne Sumatre kaže, v kakšni nevarnosti je ta celoten odsek angleške in nizozemske oblasti.

Še ena ladja notonliena ob ameriški obali

Rim, 27. jan. s. Ameriške pomorske oblasti so sporočile, da je bila petrolejska ladja »Venore« notonliena 23. januarja napadena in potonjena pred vzhodno ameriško obalo 20 članov posadke so rešili, 22 pa jih potopili. To je že sedma ladja, ki so jo sovražne podmornice potopile v zadnjih 14 dneh ob Atlantski obali.

Reorganizacija japonskega trga

Tokio, 25. jan. (Domet). Velike količine vsakovrstnega trgovskega blaga, ki ga je Japonska v normalnih prilikah izvažala v tujino, bodo zdaj verjetno postavljene na prodaj na domačem trgu tako, da bodo prišle v prid japonskemu prebivalstvu. Od kar sta Velika Britanija in Amerika odredili blokado japonskih dobrotmeti na vsem ozemlju, je to blago ostalo v skladiščih rožnih japonskih lukah. Vlada namerava znatno postaviti na domači trg te lastnosti blago in sicer takol, čim bo uvedeno izkaznice za nakup tkanin, katerih izdaja je predvidena v začetku prihodnjega meseca.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Tokio, 27. jan. s. V svojem dnevnem pregledu poudarja agencija Domei, da so japonske sile razširile svoje operacijsko področje z izkrcanjem v Balikpapanu na vzhodni obali Bornea in v Kandaraji na Celebestu, medtem ko so tajske čete prekršile birmanski mejo. Japonci mornarji, ki so bili izkrcani v Kaviengu na novi Irski 23. t. am., so posredoma zasedli predel okrog Kaviengu. Ta globoki vdor Japoncev v ozemlje Nizozemske Indije vodi japonskim silam dobre položaje. Glede glavnega stana zaveznikov na Javi in na Sumatri in gibanja zaveznikovih ladij v Južnem Pacifiku se blokada čedalje bolj zožuje.

Na Malaji prodirajo japonske sile na vseh odsekih. Po zadnjih vesteh s fronte se je levo japonsko krilo po zlozu sovražnega odpravi vzhodnega predela države Johore polastilo Kluanga, 50 milj od Singapura. Bitka za to važno strateško središče je tr-

Devet desetih Malajskega polotoka v japonskih rokah

Tokio, 27. jan. s. V tukajšnjih vojaških krogih poudarjajo, da je že 9 desetih Malajskega polotoka v japonskih rokah. Prva japonska četa gre od Batu Pahata na zapadni obali do področja Mersinga na vzhodni obali. Napad na Singapur se je pričel z uničenjem 45. angloindijske brigade na zapadni fronti, 11. indomalajske divizije na osrednji fronti, dočim je 9. angloindijska divizija po odporu na vzhodni obali štela umik, posebne 2. angleške divizije, ki se je zbrala pri Johore Bahruju, kamor prihajajo sveže avstralske čete iz Singapura in

Za sadno sušilnico na Viču

Viška podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva se je v nedeljo na občnem zboru zavzela za sušilnico in predelovalnico sadja

Ljubljana, 27. januarja. Med tem ko so sadjarji in vrtnarji iz središča mesta zborovali v soboto, je imela viška podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva svoj občni zbor v nedeljo dopoldne na Viču. Če zasluži priznanje katera izmed podružnic SVD, ga je treba brez pridržkov izreči viški podružnici. Veseli nas, da imajo ljudje toliko razumevanja za obdelovanje zemlje in gospodarske zadeve in da se s takšno vneto posvečajo sadjarstvu in zelenjadarstvu — kar je v teh časih izrednega pomena — kakor člani viške podružnice. Ta podružnica združuje vse plasti prebivalstva. Med člani najdemo inteligentne, kmete in delavce. Vsi se z enako ljubeznijo in vneto oklepajo dela v društvu kakor v svojih sadovnjakih in na zelenjavnih vrtovih. Organizirano delo sadjarjev in vrtnarjev na Viču in v Rožni dolini ima še tem večji pomen, ker delokrog viške podružnice obsega vrtni del našega mesta. Ko govorimo o Ljubljani kot vrtnem mestu, moramo misliti predvsem na južni in zahodni predel. Pozočiti tudi ne smemo, da je na področju viške podružnice še precej pravih kmetij ter da je napredno kmetijstvo na robu mesta v splošnem interesu. Na južnem robu mesta so danes še posebni pogoji za razvoj sadjarstva, kar sprevodi lahko zlasti v okolici Bokača. Na Viču se udeležuje z lepim uspehom precej sadjarjev. Z lepimi uspehi se lahko ponašajo tudi sadjarji in vrtnarji v Rožni dolini. S svojim delom upravičujejo lepo ime tega kraja, da je Rožna dolina res rožnata.

Kako dobro se viški in rožnodoljski sadjarji in vrtnarji zavedajo velikega pomena organiziranega, društvenega dela. Se je lepo izkazalo v nedeljo na občnem zboru njihove podružnice. Zborovanje je vodil predsednik podružnice g. Vavpotič. Predsednik je podal lepo pregledno poročilo o delovanju podružnice v preteklem letu. Podružnica je napredovala tudi lani. Ne le zato, ker se je vse članstvo še posebno dobro zavedalo, da je treba napeti vse sile v prosep sadjarstva in zelenjadarstva, delati smotno in ekonomično, da bi bil trud primerno poplačan ter da bi nam zemlja dajala čim več, pa tudi čim boljše plodove. Podružnica je precej dobro opremljena s sadjarskim orodjem in založena s sredstvi za zatiranje škodljivcev. Največji kapital društva pa ni njegov inventar, temveč poštovanost članstva, njegova marljivost in smisel za skupno delo.

Občnega zbora se je udeležil tudi kot zastopnik osrednjega društva, njegov podpredsednik in sadjarski inšpektor g. Fr. Kofol: razvil je program bodočega dela naših sadjarjev in podal poročilo o razmerah v centrli. Centrala ima zdaj posebne težave z izdajanjem svojega glasila,

ker so se tiskarski stroški zelo povečali. Zato je še tem bolj potrebno, da vsi organizirani sadjarji in vrtnarji plačujejo redno svoje prispevke in da se organizirajo še številni tisti, ki so ostali doslej zunaj društva, čeprav so potrebovali njegovo pomoč. — Zborovalci so sprejeli govornika s toplim odobravanjem.

Iz vseh poročil društvenih funkcionarjev je razvidno, da je bila podružnica lani zelo delavna ter da je odbor v polni meri opravil svojo nalogo. Razveseljivo je, da je v vrstah članstva viške podružnice razen starih izkušenih sadjarjev tudi precej mladih, vnetih delavcev.

Zivahna je bila razprava o bodočem delu podružnice, predvsem o pripravi za pomladna dela, o škropljenju in nabavi semena. Izkazalo se je, da bodo tudi letos viški zelenjadarji pridelovali precej krompirja. Nameravajo saditi predvsem krompir bintje, ki se je zadnja leta pri nas zelo dobro obnesel in ga sadimo tem raje tudi zato, ker zori zgodaj. Če bo mogoče dobiti seme, se bo ta vrsta krompirja letos še posebno razširila med pridelovalci.

Med podružničnimi delavci se je še posebno odlikoval s svojim neumornim in požrtvovalnim delom gospodar podružnice Anton Korenc, zato so ga na občnem zboru posebno počastili: bil je imenovan za častnega člana.

Pri slučajnostih so govorili o zidanju sadne sušilnice in predelovalnice sadja, ki bi bila izrednega pomena za zahodni in južni del mesta. Zdaj gre mnogo sadja v nič — to velja tudi za sočivje in zelenjavo, ki bi jo lahko sušili — ker si posamezni član ne morejo sami pomagati. Najprej je treba najti primerno zemljišče za sušilnico in predelovalnico sadja. Zidanje tega posloja je v teh časih še posebej pomena. Članstvo viške podružnice prideluje mnogo povrtnine in sadja; pridelke je pa treba bolje izkoristiti, kar je mogoče le, če bodo imeli sušilnico. Ker gre za pomembno prehranjevalno vprašanje, bo občina zanj nedvomno pokazala primerno razumevanje tudi občina. Upajo, da jim bo dala primerno zemljišče. Naj ob tej priliki omenimo tudi, da ima podružnica Laničev aparat za izdelovanje sadnih konzerv in sterilizator za izdelovanje brezalkoholnih sadnih sokov. Ko bo imela predelovalnico sadja, se bo produkcija lahko zelo povečala, kar bo v interesu vsega mesta. Članstvo se dobro zaveda, kako velikega pomena bi bila sadna sušilnica in predelovalnica sadja, zato se je tudi izreklo, da je pripravljen prispevati po svojih močeh k stavbi stroškom. Potrebna je pa seveda podpora občine in drugih ustanov, da bi lahko uresničili koristno zamisel, ki so jo zborovalci navdušeno pozdravili.

Lov za avtogrami v Ljubljani

Nagrajni natečaj v prvem Gledališkem koledarčku je vzbudil veliko zanimanje med ljubitelji in ljubiteljicami našega gledališča

Ljubljana, 27. januarja. Prvi gledališki koledarček, čigar idejo je sprožil znani režiser Narodnega gledališča Emil Freljh, ki je zbral zanj tudi gradivo in ga uredil, je bil med našim občinstvom sprejet z velikimi simpatijami. Vsi so spoznali, da je to koledarček res potreben in da je z njim izpolnjena znatna vrzel. Mislil torej, izdati priročni Gledališki koledarček z vso najprejše vsebino, ki bi mogla zanimati našega stalnega gledališkega občinstva, predvsem pa s slikami naših pevecov, igralcev, dirigentov in režiserjev, t. j. vseh vidnih faktorjev, ki soustvarjajo pri graditvi zunanje odseke podobe naših opernih in dramskih predstav, se je izkazala za zelo počeeno. Številni interesi (in menda še v večji meri — interese!) so koledarček večino ma že takoj prve dni po izidu razgrabil, tako da ga je ostalo za prodajo po knjigarnah in pri gledališki blagajni le malenkostno število izvodov na razpolago. Seveda vsak ga je kupil iz drugih nagibov. Tega je zanimala oblika zbranega gradiva o našem gledališču; drugega dejstvo, da prav za prav letos ni izšel pri nas noben drugi letni koledarček, na katerega se je dandanes na širnem svetu menda slednji civilizirani človek navadil, da ga ima pri roki. Tretji je zopet prav veselji lični portretov in karikatur, od nesorja slovenskih gledaliških igralcev papičja Danila, do najmlajših letošnjih angažirancev in pa celo do članov »konkurenčnega« Podkrajškega Veselega teatra; vsi in vse pa prav pridno zbirajo podpise in avtogrami pod slikami vseh teh naših odrskih umetnikov, zakaj kdor zbira vse podpise, doživi pravico, da bo deležen žrebanja razpisanih lepih nagrad.

In tako se je po Ljubljani začela prava vesoljna dirka, lov za avtogrami vseh naših odrskih prvakov. Kakor rečeno se v tem lovu posebno odlikuje nežni spol. Gospodične in dame najrazličnejše starosti v največjem cvetu svojih večno mladih let, z ustnicami v najbolj pestrih in živih otenkih vseh mogočih rdečih in mazil so pridno na lovu za avtogrami in izkoristijo prav vsako priliko. Pa tudi gospodje brkati in bradat in golobradi se majojo in trudijo za odrom med predstavami, po kavarnah in gostilnah v prostem času, na ulicah in sploh kratko povedano: vedno in povsod, kjer lahko iztaknejo katerega od teatrskih ljudi, da ti postreže z žaželanim avtogramom. Naši gledališki umetniki in umetnice nimajo več miru. Podpisovati

moški. Tedaj je pa dama izstopila. Višnji gospod ji je brez oklevanja sledil in tudi oni drugi nevljudni je izstopil tako, da je ostal v tramvaju samo še en nevljudnež — namreč jaz. Zakaj naj bi prav jaz podlegel? Hitro sem skočil za njimi. Kavalir in dama sta bila pravkar zavrila po stranski stezi parka. Nekaj korakov za njima je stopal nevljudni gospod. Pa menda vendar tudi on nima podobnih namerov?... Sledil sem jim tik za petami.

Kazalo je, da hoče višnji kavalir nemudoma izkoristiti temo parka, da bi se približal dami. Upajmo, da so bili njegovi nameni pošteni. Saj smo bili v javnem občinstvu v zaščito priporočenemu parku. — Predzrosti! — je pa naenkrat vzkliknila dama sridito in škripajo v pesku so se njeni koraki naglo oddaljili.

Kavalir je obstal pod bližnjo svetilko kakor oklopljen voz cestne železnice. Tacep, sem pomislil škodoželjno in veselil sem se svoje rezerviranosti. Doplačati deset centesimov za vožni listek — za ta denar se lahko prepelje že pol psa.

— Oprostite! — je dejal oni drug; nevljudni gospod in stopil h kavalirju, ki si je bil ta čas poravnal »zapeljivo« zavijani ovrtnik. — Oprostite, — je ponovil višnji gospod in nevljudni gospod in s šenil kavalirju nekaj v roko.

— Gospod, kaj si pa dovoljujete? — je vzkliknil višnji gospod nevljudno. — Saj vendar nisem berač. Zakaj mi hočete podariti deset centesimov, vražja strela!

— Podariti? Kaj še! Hočem vam samo nadomestiti vašo izgubo. Saj sem vse videl, gospod moj.

— Že prav — a vendar — tega ne razumem, — je začel višnji kavalir nekam v zadreg; — ne razumem namreč, kako pridete vi do tega...

— Ah, kaj enostavno, — je odgovoril nevljudni gospod smeje, ta dama je namreč moja nevesta. Bila sva se malo sprla.

morajo na vse strani, ob vsakem času kjer koli. Vendar to rade volje storijo.

Med najbolj obleganimi je papič Danila, v Operi pa kakor vseh imajo pri tem prednost tenorji, zakaj med najvnetejšimi lovci in zbiralci je le večina nežnega spola in ženske imajo pač še od nekdaj posebno slabost do tega najmanj številnega dela naših odrskih umetnikov. Poleg prvih in že več let med našim občinstvom najbolj priljubljenih tovrstnih udov v našem osebju »kvotirajo« najraje — najbrž tudi iz prejšnjega razloga — naši najmlajši, šele letos novopostavljeni tenorji. Vsi ti ni o svojega življenja varni ob nobeni uri, razen po policijski in v nobenem lokalu, še celo doma ne. Skoro ena krega povpraševanja so deležni naši popularni komiki z Dragom Zupanom in Modrom Šancinom na čelu in drugi. Mnogim so seveda najbolj pri srcu naše odlične primadone, skratka — vsak ima svojo impatijo, in zato podpisovanja ni ne konca ne kraja. Pravijo, da so naši iznajdljivi

vi študentje prišli na originalno in dobičkonosno misel, da bi kovali iz že splošno razširjene »avtogramomanije« svojo kapitalo: Gledališki koledarček z vsemi zbranimi podpisi je dosegel na ljubljanskem trgu baje že pravilčno ceno težkih stotakov! In vse to ima na vesti znani režiser Emil Freljh, ki je idejo o koledarčku sprožil, zbral zanj gradivo, ga uredil in med ljubljanski svet »na svilo« dal.

Vendar so zbiratelji podpisov v svoji preveliki vneti začeli motiti predstave — tem, da nadlegujejo igralce na odru. Ker je že od nekdaj občinstvu prepovedano hoditi na oder, se proi, da bi se za podpis zglasili pri vratarju opernega odnosno dramskega gledališča pred skušnjo pred 9 uro in po skušnji po 12 uri. Koledarčki z vsemi podpisi se že oddajajo pri operni blagajni v pregled. Zaradi odsotnosti dr. Krefta, dr. Švare, Moharjeve in Pilata ne bodo vzeli v obzir koledarčki brez njihovih podpisov.

Veseli teater

Stopetdeseta predstava

Začetek ob 18.30 Začetek ob 18.30

Na sporedu izbrane točke!

Ortopedska telovadba naše mladine

V Ljubljani imamo moderno ortopedsko telovadnico za šolarje

Ljubljana, 27. januarja

Tudi ortopedska telovadnica je novost pri nas. Ortopedske telovadbe sicer niso začeli uvajati šele zdaj, toda gojiti je niso mogli doslej dovolj smotno. Zdaj pa imamo tudi v Ljubljani lepo, moderno opremljeno ortopedsko telovadnico, ki je ponos Higienkega zavoda, odnosno njegovega Oddelka za zdravstveno zaščito učencev.

Kakšna je ortopedska telovadnica

Ortopedska telovadnica ni mnogo podobna navadnim telovadnicam, vsaj ne po opremlitvi. To sprevodite že, če vam stežemo mnenja telovadnega orodja: švedske klopi, medicinske žoge, umetne gobe itd. Tu ne potrebujemo »konja« za skakanje, »krogov« itd. Zato pa tudi ni potrebno, da bi bila telovadnica posebno visoka. Višja mora biti seveda od stanovanjskih prostorov, da je dovolj prostornina ter da je zračna. Ortopedska telovadnica je v drugem nadstropju poslojpe Oddelka za zdravstveno zaščito učencev v Aškerčevi ulici. Prostor na je, zračna in zelo svetla. Opremljena je s dvema premakljivima gredama, dvema švedskima klopema, s šestimi polji tako zvanih ribstolov, 4 medicinskimi žogami, 10 umetnimi gobami in dvema lahkim žogama. Vsa ta oprema je nova. Prejšnja leta so gojili ortopedsko telovadbo v gimnazijski telovadnici v Vegovi ulici. Iz te telovadnice so dobili še 20 ležalnih gumijastih blazin in 19 parov ščitnikov za kolena in roke.

Ortopedska telovadba obiskovalo 1541 šolarjev

Ortopedski osek pri Oddelku za zdravstveno zaščito učencev je bil ustanovljen lani februarja in je pod strokovnim vodstvom prof. Kozaka. Ortopedska telovadba nadzira zdravstveni in sportni strokovnjaki Higienkega zavoda. Glede na prijave učencev in učenk, potrebnih ortopedske telovadbe, je osek ugotovil 4 oddelke, 2 za deklice in 2 za dečke. Telovadba je bila ločena za šolarje po starosti in spolu, odnosno po njihovi šolski zaposlitvi. V lanskem šolskem letu je bilo prijavljenih skupaj 106 šolarjev, 66 učenek in 40 učencev. Ortopedske telovadbe je obiskovalo 1541 šolarjev, 510 učencev in 1031 učenek. Obisk telovadbe je bil sorazmerno dober, oviran pa je bil nekoliko zaradi deljenega pouka na šolah. Sistematski zdravniški pregledi so bili opravljeni po posameznih šolah v večjih presledkih, zato osek ni mogel takoj razviti v polni meri svoje delavnosti. Telovadbo je obiskovalo 53 učencev in učenek v trimesečnem počitniškem tečaju.

Petina učencev ima ploska stopala

Delo ortopedskega zavoda se deli na obrambno preventivno in na zdravilno-terapevtsko. Vsakega učenca, poslanega odesku, najprej zdravnik pregleda; ugotove status in na podlagi pregleda zdravnik in telovadnik učitelj določita vrsto ortopedske telovadbe. Med ortopedskimi napakami so najpogostejše kifozе in kifolordozе, odstoječe lopatice ali povečane rame. Ortopedske telovadbe najbolj potrebni so pa bili oni z močno izraženo skoliozo. Med njimi so bili štiri je z ustaljeno grbo. Izredno mnogo mladih ljudi pa ima dandanes tudi ploske noge. Ugotovljeno je bilo, da se petina učencev nagiba k ploskim stopalom. Pri zdravljenju so zasledovali v vseh primerih eden in isti smoter: okrepiti tenus mišic, ki niso mogle opravljati svojega dela, in vzdržati anatomske fiziološke pogoje okostja. Glede na potrebo načna telovadbe posameznikov so večbali simetrično gimnastično hrbtnege in prsnega mišičevja ali simetrične vaje, združene z upori in obremenitvami po času in jakosti. Uspehi ortopedske telovadbe so bili lepi. Naglasiti je treba tudi, da je bila disciplina v ortopedski telovadnici vedno vzorna. Učenci in učenske so z vso resnostjo sledili navodilom učitelja. Prihajali so pa tudi redno telovaditi.

Nadaljnje delo odeska

Razumljivo je, da se bo osek lahko še časoma izpopolnil ter da se bo zlasti lahko obogatil še z boljimi izkušnjami, ker je poslej delo bolj smotno in nevirano. Velikega pomena je stalno sodelovanje strokovnega zdravnika, ki tudi nadzira uspehe. Natančni strokovni pregledi bodo omogočali pravilno uvrstitev in točno kontrolo, tako da bo ortopedski učitelj lahko razvil še uspešnejše svoje delavnosti. V ta namen sta tudi strokovni zdravnik in učitelj izdelale načrt za novo šolsko leto. Pripravišene so nove evidenčne listine in odesku bodo pošiljali pacienti sistematično, tako da bo lahko koristil čim števil-

nejšim učencem in učenkam, potrebnim ortopedske telovadbe.

Mnogo šolarjev ima pokvarjene zobe

Poročila o delovanju posameznih odeskov Oddelka za zdravstveno zaščito učencev je treba izpopolniti še s poročilom o zobnem odesku. Ze prejšnja leta je bilo ugotovljeno, da ima mnogo šolarjev v mestih pokvarjene zobe. Šolski zobni ambulatorij v Ljubljani je imel vedno mnogo dela. Težava je pa, da prav ta osek potrebuje posebno mnogo sredstev za svoje delo, če naj pomaga čim številnejšim šolarjem, ne da bi bilo treba samim plačevati zdravljenje. Zobni ambulatorij, ki je vzorno opremljen, dela v tem šolskem letu s polno paro v pravem pomenu besede. Vendar je pa opravil že lani mnogo dela. V čakalnici tega ambulatorija je skoraj vedno največ šolarjev. Velik napredek je, da se v tem ambulatoriju lahko zdravijo tudi revni šolarji, ki ne morejo plačati zobozdravniku. Ozirajo se na socialne razmere pacientov ter določijo, koliko naj posamezni dijak plača za zdravljenje, odnosno plombiranje zob. Nekateri so oproščeni vsakega plačila, mnogo jih pa plačuje skromne zneske, ki jih zmorejo tudi revnejši starši otrok. Človek je presenečen, koliko mladine ima pokvarjene zobe že v tako nežni mladosti. Niso še izgubili vseh mlečnih zob, pa imajo pokvarjene že druge zobe. — Lani je bilo v zobnem ambulatoriju 2523 ordinacij. Upoštevati je treba, da je zobni osek začel delovati šele aprila. Maja je delala v ambulatoriju samo ena zdravnica, od junija sta pa zaposleni dve, ki imata vedno polne roke dela. Koliko dela je opravil ambulatorij v lanskem šolskem letu, ko je deloval le nekaj mesecev, je razvidno že iz teh števil. Amalgamskih plomb z zdravljenjem je bilo 186, navadnih amalgamskih plomb 422, silitkatnih plomb z zdravljenjem 79, navadnih silitkatnih plomb brez zdravljenja 225, prvič pregledanih je pa bilo 135 učencev in 173 učenek.

Iz podatkov o delovanju Oddelka za zdravstveno zaščito učencev je bilo jasno razvidno, kako velikega pomena je ta ustanova za zdravje naše mladine, da jo smemo imenovati eno najpomembnejših zdravstvenih ustanov pri nas. Nedvomno nobena druga ustanova ne koristi v zdravstvenem pogledu toliko mladini kakor ta in da tudi zasebni zdravniki pri zdravljenju otrok ne opravijo več dela.

Naše gledališče

D R A M A
Torek, 27. jan., ob 17.: Voda. Red Torek Sreda, 28. jan., ob 17.: Lepa pustolovščina. Red Sreda.

Četrtek, 29. jan.: ob 17.: Voda. Red A Petek, 30. jan.: ob 15.: Boter Andraž. Izven. Dijska predstava. Zelo znižane cene

O P E R A
Torek, 27. jan.: zaprto
Sreda, 28. jan.: ob 17.: Madame Butterfly. Red B
Četrtek, 29. jan.: ob 17.: Ples v Operi. Opera. Red Četrtek
Petek, 30. jan.: ob 17.: Don Pasquale. Premiera. Red Premierski

Zaradi obolelosti opernih članov: Heybalove, Ivandčeve, Betetta, Golobove in Poljanarjeve, je bila uprava Narodnega gledališča primorana izpremeniti napovedani repertar za tekoči teden in prezasteti večje število partij v raznih operah. Glede na izredno veliko število obolelih članov, prosi uprava gledališča p. n. abonente, da to upoštevajo.

Ivanka Ribičeva bo pela prvič v letošnji sezoni naslovno partijo v Puccinijevi operi »Madame Butterfly« v sredo 28. t. m. ob 17. uri za abonente reda B. Ribičeva je pela to partijo že pred nekaj leti z velikim uspehom. Glede na to, da je posebno v zadnjih sezonah pevsko in igralsko zaznamovala razveseljiv napredek, bo njena letošnja kreacija te partije občinstvo gotovo močno zanimala. Tenorsko partijo bo pel Franc. Charlessa bo pel Janko. Namesto obolele Golobove, bo pela partijo Suzuki prvič Nuša Španova, ki se je letos z uspehom uveljavila v partiji Maddalene, partijo Pinkertonove žene Kate pa bo prevzela tokrat štetka Poličeva. Zaedba ostalih partij je obilnejša: Sladofel — Goro, Dolničar — Yamadori, Lupša — Bonec, M. Gregorin — komisar Skabar — uradnik. Dirigent: N. Stritof.

MRAKOVO GLEDALIŠČE

Franciškska dvorana
Torek, 27. t. m. Elektra. Začetek ob 18. Konec ob 20.
Četrtek, 29. t. m. Elektra. Začetek ob 15.30. Danes ob 18. zvečer je prva repriza velike Sofokles-Hofmanstale tragedije »Elektra«, ki je pretekli teden na premieri doživela velik uspeh. Prevod je oskrbel priznava umetnika Tuši Rajnerjeva, ki kretna masovno vlogo. Krizotemis je Luka Planinova. Ivan Mrak je delo zrežiral in igra tri vloge: Klitamnestro, Oresta in Egista. Sodeluje vens ansambel. Scenska glasha: Pogačar. Blagajna franc. dvorane danes od 15. do predstave. Začetek točno ob 18., zato prosimo, da občinstvo pravočasno zasede prostore.

Beleznica

KOLEDAR

Danes: Torek, 27. januarja: Janez Zlatoust

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Zapuščena
Kino Slo: Nič ni tako skrito...
Kino Union: Lukrecija Borgia
Veseli teater: proslava 150. predstave ob 18.30 v Delavski zbornici
Slikarska razstava Zorana Musiča v galeriji Obesnel na Gosposvetki cesti
Mrakovo gledališče »Elektra« ob 18. v franciškski dvorani

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9. Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Kroji za osebe zavodov in ustanov

Z okrožnico z dne 1. decembra 1941, VIII, št. 4776/133-41, toč. 1, je bilo rešeno vprašanje krojev za osebe pokrajinskih in občinskih uprav, ustanov, zavodov, bank in podobno.

V bistvu je bilo dovoljeno v gotovih meh izdajanje nabavnih bonov za blago, ki je potrebno za kroje samo določenih kategorij službenega osebja, medtem ko je bilo za vse druge primere določeno, da se morajo uporabiti osebne oblačilne nakaznice.

Več ustanov in zavodov je do zdaj nabavljalo neposredno in brezplačno o svojim službenim (kakor manipulantom, strojepiskam, slugam, vratarjem in podobnim) kroji in halje in te ustanove in zavodi sedaj iz različnih razlogov zahtevajo, da bi smeli nadaljevati to prakso in uporabljati v ta namen osebne nakaznice svojih uslužbenecv.

V teh primerih se dovoljuje, da smejo ustanove, zavodi, banke, društva in podobno, ki nameravajo še nadalje nabavljati svojem osebju kroje ali enotne obleke v spoznamu s svojim osebjem, odrezati od oblačilnih nakaznic svojih uslužbenecv potrebno število odrezkov za nabavo dotičnega blaga.

Tako odrgane odrezke je treba obnem s poimenskimi seznamom lastnih uslužbenecv in z oznako števila oblačilnih izkaznic izročiti Trgovinskoo-industrijski zbornici, ki po prejšnjem uničenju odrezkov priskrbi izdajo novih nabavnih bonov, ustrežajočih številu izročenih odrezkov.

Podoben postopek se lahko uporablja v primeru zasebnih uradov ali oseb, ki bi nameravale brezplačno nabaviti svojim uslužbenecm (kakor vratarjem ali komijem) kroje podobne obleke.

Za Visokega Komisarja, načelnik VIII. odd.: Trstenjak s. r.

Sportni pregled

Število italijanskih lahkoatletov

Mero moči športne zveze oddloča število njenih članov. Italijanska lahkoatletička zveza FIDAL je v pretekli poslovni dobi zvišala potencial svojih 913 društev. Število atletov je poraslo od 18.050 na 18.963 skupno v obeh kategorijah A in B. Atleti so raztreseni po vsej državi, le devet pokrajin ne šteje nobenega.

Boljši so uvrščeni v kategorijo A, ki šteje 5494 članov. Največ jih je v Lombardiji, ki ima 1124 lahkoatletov kategorije A. Sledijo Piemont s 751, Emilija s 647, Liguria in Veneto s po 502, Lazio s 501, Venezia Giulia s 329 itd.

Tudi v kategoriji B ima prvenstvo Lombardija s 1963 atleti. Sledijo ji Sicilija s 1548, Toscana s 1471, Piemont s 1434, Campania s 1117, Puglia s 1103 itd. Venezia Giulia jih ima samo 434. Skupno je v prvi kategoriji 5494 atletov in v drugi 13.469.

Še o južnoameriškem prvenstvu
Zabeležili smo že, da reprezentance južnoameriških držav igrajo medsebojno nogometni turnir za južnoameriško prvenstvo. Rezultati te zanimive konkurence na južni ameriški poloti pa prihajajo v Evropo in k nam z veliko zamudo. Dva smo sporočili že včeraj. Danes bomo, da je Urugvaj premagal Čile 7:0, medtem ko se je tekma med Peruom in Paragvajem končala neodločeno 1:1. Uspešnejša je bila Brazilija, ki je premagala Peruance 2:1. Po zadnjem znanem stanju turnirja so bile v vodstvu z 8 točkami Brazilija, Argentina in Urugvaj, med katerimi se bo v nadaljnjih tekmah izločil tudi južnoameriški prvak. V brezupnem položaju so Peru in Paragvaj, ki imata vsak po 2 točki, še bolj pa seveda Ecuador in Čile, ki sta ostala brez točke.

Nesreče

Ljubljana, 27. januarja
Zima je zahtevala tudi včeraj svoje žrtve, ki so zadnje čase vsakdanje: vsak dan si lomijo številni ljudje na poledenih tleh udov. — Marija Jeraj, 69 letna žena posestnika z Vrhnike, je postala žrtev nenavadne nesreče: zadrenala je na peč, padla in si zlomila desno nogo. — Karol Rozman, 31-letni ključavničarski mojster iz Dolnega Logatca, je padel na poledenih tleh in si zlomil desno nogo. — Dragotin Oberšek, 12-letni dijak s Karlovske ceste, je padel na dvorišču in si poškodoval levico. — Slava Krašovec, 43-letna odvetnica iz Gornjega Logatca, je padla na cesti in si zlomila levo nogo. — Vinko Bobnar, 12-letni sin posestnika iz Smartna pri D. M. v Polju, se je obeljal zadržati na sani, med vožnjo padel in si zlomil levo nogo. — Vse te ponesrečence so prepeljali včeraj v ljubljansko bolnico.

Edina priložnost

— Imate vsi vozne listke, prosim?
Ne, dama tam zadaj ga še nima. Dvajset centesimov stane vozni listek za nje no prgo. In kakor toliko dam, je tudi ona razburjena brskala po ročni torbici, kjer je v mnogih predalčkih rožljalo orožje lepotečnega arzenala.

— Bože moj, zdaj vidim, da imam res samo deset centesimov pri sebi, — je vzdihnila nervozno in pomolila novič sprevidnici, ki je pa obžalujejo skomignila z rameni.

Ali bi? Ali ni bila to naravnost moja držižnost? Toda v naslednjem trenutku se se je že oglašal z negovanim glasom kavalir, sloneč v drugem kotu: Če bi mi milostiva dovolila...

— Preveč prijazni ste — Meni je to silno mučno...

— Prosim, prosim, milostiva, — je prekinil s svetlo uglasjenostjo samoočenoženo damo. — O mučnosti vendar ni mogoče govoriti. Milostiva se gotovo večkrat pelje po tej progi in tako se bo že našla priložnost — jaz plačam za damo, — je zaključil izredno delikatno to denarno temo. — Evo, — je dejal sprevidnici in ji pomolil novič za petdeset centesimov s kretinjo, ki naj bi pokazala, da takega drobiža, kakor je desetcentesimski novič, sploh ne nosi pri sebi, temveč da je vajen samo »vetjega« denarja.

— Od vsega srca se vam zahvaljujem. — je ponovila dama s prisrčnostjo, ki je v meni nehoti vzbudila zavist. — Toda ženski je tako prijetna zavest, da so na svetu še višnji moški.

Oho, sem pomislil in se ozrl na drugo kavalirja, ki je pa stal v kotu obrnjen k dami s hrbtom, kakor da se sploh ne zmeni za njo. Nisem se mogel iznebiti misli, da stori včasih človeku dobro tudi, če vidi, da so na svetu tudi še nevljudni

Kako se obvarujemo ozeblin

Nekaj nasvetov in navodil tistim, ki se zanimajo za to vprašanje

Ljubljana, 27. januarja

Oni dan smo objavili članek pod naslovom »Ljubljana kiha in kašlja«, ki smo v njem dali Ljubljancem nekaj nasvetov, kako naj se bore proti prehladu. V naše uredništvo je popoldne prišla stara ženska, ki je povedala, da je že dolgo let naročnica »Slovenskega Naroda«, pa je še nikoli ni napadla hripa, pač pa jo od sila hudo tarejo ozeblin. Povprašala je za stran njih že pri raznih čarodajnih ženskah v Rožni dolini in v Šiški, dobila je kopico nasvetov, pa kljub temu še zmerom ne ve, kako nastane ozeblina in kako se je ubraniti. Mimogrede je namignila, da so zdravniki nekam dragi in da bi bilo prav, če bi za 6 hr mesečno dali svojim naročnikom tudi nekaj zdravniških nasvetov — zlasti kar se ozeblin tiče, seveda.

Mamica, veste, tudi z zdravniki je danes križ. Svoje skrivnosti in skrivnosti svoje vede raje ohranijo zase kakor pa jih razlagajo nam tjavendan tako rekoč brez bolniškega listka in brez posebne nagrade. Kljub temu, samo da vam ustrežemo, pa se nam je posrečilo izvedeti kako se z ozeblinami.

Zelo enostavna je ta pot. Čezerna ohlajev katerega koli dela telesa, ki je pri njem prizadeta bolnikovina. Življenjsko važni sestavi del naših celic, povzroča vnetje, ki je izprva akutno in kaže znake zardelosti, črtnice in bolečine, če pa vse skupaj pustimo v nemar, postane zadeva kronična in presneto trdovratna.

Kako naj se ubranimo ozeblin, ste se zanimali. Za borbo proti ozeblinam skrbi za nas telo samo, in sicer s toploto krvi, ki se neprestno pretaka skozi vse dele našega telesa, če pa naleti na oviro, se pretaka celo s podvojeno silo. Pri vsem tem je naša dolžnost zelo skromna. Skrbeti moramo namreč le, da obtočku krvi ne postavljamo umetnih ovir, kakor so na primer tesni čevlji, rokavice in podobno. Druga naša dolžnost je, da v čim večji meri onemogočimo razhajanje krvi. Moramo se torej toplo obiti in obiti.

Volna in krzno sta za vse to prav dobri sredstvi, draga mamica, toda toplote, kakršno nam dajejo z vročo vodo napolnjeni gumasti vzglavniki, nam volna in krzno ne moreta dati. Volna in krzno sprejemata toploto od našega telesa. V tako slavno toplo krzno ali toplo volno položite mrzel

kamen, pa pogledajte čez nekaj minut, če se je ugreel. Krzno in volna torej nista nobeno obrambno sredstvo proti ozeblinam, pač pa je obrambno sredstvo proti ozeblinam skrb za pravilen obtok naše krvi. Če nas zebe se moramo šimvati gibati. V razhlajenem vagonu stopajmo z noge na nogo, poleg tega pa je koristno, da si mimeno roke, kakor bi napravili stlačno kupčijo. Skratka: gibajmo s telesom, dokler ne bo obtok krvi postal nageljši.

Če hočemo, da bomo toploto svoje krvi oziroma svojega telesa ohranili na primerni stopnji, ne smemo krivotoke ovrniti. Široke rokavice brez prstov so boljše in toplejše kakor rokavice s prsti, prav tako pa so široka in ohlapna oblačila boljše in toplejša od tesnih, ki se prilagajajo našemu telesu. Ko ste bili pri nas, draga stara mamica, ste bili tesno opasani z nekakšnim jermenom, ki je ovrnil obtok vaše krvi. Ta jermen, morda na naše dame pravijo kako drugače, je samo pospeševal ozeblin, ker krvi onemogoča pravilen obtok. Takšnih zadržev se mora človek, ki se hoče ogniti ozeblinam, pač ogibati na vsakem koraku.

Skrbno moramo tudi paziti, da sta naša čuteva in naša oblika zmerom suhi. Le tako moremo ohraniti potrebno toploto, ki se pri vlagi izgublja tjavendan.

Topli napitki lahko nadoknadijo pomanjkanje lastne toplote krvi, toda takšnih napitkov nimamo zmerom pri roki. Pri ljubljanih alkohol deluje samo prehodno in še to tedaj, če ga uživamo v zmernih količinah. Če ga uživamo prekomerno, nam škodi in pojava ozeblin samo pospešuje.

Če se ozeblin že pojavile — razlikujemo jih po prvi, drugi in tretji stopnji njihove trdovratnosti — je najpomembnejše priiskati zdravniško pomoč, da preprečimo prehod akutnih ozeblin v kronične.

Samo za lažje primere lahko priporočimo preprosta domača zdravila: tople kopeli, izmenične kopeli s toplo in hladno vodo, masažo in trenje ozeblin delov z znanimi mazili ali tekočinami. Čim se pojavijo ozeblin, je koristno tudi trenje s suhim, breg vas varuj vodenega, snegom vse dotle, da ni čutno primerne toplote. Ta način masaže ojači obtok krvi in z njo lahko dosežemo potrebno toploto. Pa tudi sredstvo — sneg — za jakno masažo je več kakor poceni.

Šeno vojaško službo mladeniče, ki za novake še niso dozoreli, morajo pa kljub temu dobiti skrbno predvojaško izobrazbo, če naj bi bili pozneje res dobri vojniki. Čas, ki ga bodo mladeniči prebili v pripravljajnih oddelkih, bo znatno skrajšal čas, ko novaki še nevedni postopajo po vojašnicah, ker pa nimajo nobene prepričljive vojaške predizobrazbe. Novaki se bodo torej v bodoče lahko mesec ali dva prej posvetili resnemu vojaškemu uku, za toliko pa bo verjetno za vse, ki so opravili službo v pripravljajnih oddelkih, skrajšana doba službe v domobranstvu. Naloga pripravljajnih oddelkov bo tudi vzgajati za vojaško službo in ohraniti vojaški duh v vseh, ki so redni domobranci rok že odsližili. V pripravljajnih oddelkih hrvatskega domobranstva bodo torej poleg vzgajali tudi vse tiste, ki so svoj rok že odsližili, in sicer do leta starosti, ko potече njihova vojaška obveznost. Delo pripravljajnih oddelkov hrvatskega domobranstva bo torej zelo obsežno, vojaški obvezniki pa mu bodo podvrženi skoraj vse svoje življenje.

— Hrvatski državni zavod za narodno prosveto. Hrvatske »Narodne novine« objavljajo zakonsko odredbo o ustanovitvi Državnega zavoda za narodno prosveto, ki bo imel svoj sedež v Zagrebu. V delokrog tega zavoda bo spadala splošna prosvetna delavnost med hrvatskim ljudstvom, daje umetniške in slovstvene stvaritve, ustanavljanje prosvetnih društev ter nadzorstvo nad istimi, prosvetno delo med ljudstvom potom radijskih oddaj ter sploh nadzorstvo nad hrvatskim prosvetnim življenjem. Načelnik zavoda bo podrejen neposredno glavarju dr. Pavelicu, zavod sam pa bo imel svoj lasten proračun, ki bo vključen v sestav državnega proračuna.

— Iz srbskega umetniškega in slovstvenega življenja. Kakor poročajo beograjski listi, je po vojni, ki jo je prežvela bivša Jugoslavija, te dni izšla prva srbska knjiga, in sicer nova izdaja nesmrtnih pesnitve velikega Njegoša »Gorski vijenec«. Srbi posegajo po knjigi prav radi in bo prva naklada že v kratkem razprodana. Tudi beograjsko narodno gledališče je začelo z intenzivnim delom. O obnovitvenih delih na beograjski operi, ki so jo med zračnim napadom lanskega velikega zadelo bombe in jo hudo poškodovale, smo že poročali, kljub temu, da še niso končana, pa opera vseno daje redne predstave. Nedavno je v izvedbo prešla nov srbski balet znanega srbskega skladatelja Svetomirja Nastasijevića »V dolini Morave«, ki ga je kot izvrstno delo uvrstil na svoj repertoar in ga že tudi uprizorila. Gledalci in kritika so novi srbski balet sprejeli zelo laskavo. Po vseh znakih lahko sodimo, da se srbsko kulturno življenje spet obnavlja in da se bo kmalu dvignilo na svojo prejšnjo raven.

— Srbsko gospodarsko življenje v novih razmerah skromne povojne Srbije nikakor ne počiva. Srbija poizkuša z vsemi silami obnoviti svoje gospodarsko življenje in ji to tudi uspeva. Te dni je padla odločitev, da bodo v Paračinu, kjer je že znana Teodorovičeva tekstilna tovarna, poleg nje pa velika steklarna, zgradili novo tovarno za izdelovanje stila. Med manjšimi srbskimi mesti bo Paračino že v kratkem prevzel vodilno vlogo, ki jo je v bivši Jugoslaviji imel Leskovac. Tako bo Paračino verjetno prevzel tudi naslov »srbskega Manchestera«, ki ga je dolgo leta imel Leskovac.

— Thotapeeta in v Bosni odločena. Politijska uprava v Banja Luki je izdala nove stroge odredbe proti vsem thotapeetom. Novi ukrepi so še prve dni pokazali lep uspeh. S pregledom pri zasebnikih je namreč policija ugotovila, da y

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16, 18.15 ob nedeljah in praznikih ob 10.30 14.30, 16.30 in 18.30

KINO UNION • TELEFON 22-21

Lukrecija Borgia

Monumentalni zgodovinski filmski vesedelo

Pol, Carlo, Ninci, Mario Bernardi

KINO SLOGA • TELEFON 27-30

Samo se danes romantična zgodba o ljubimih skromne deklice in bogatega sina

Nič ni tako skrito

Armando Falconi in Carla del Poggio

KINO MATICA • TELEFON 22-41

Velika filmska drama ljubavi in tluho sumnja z igralci svetovnega slovesa

Zapuščena

Gorinna Luchaire — Maria Denis — Giorgio Rigato

KINO MOSTE

Na splošno željo predvajamo še danes, jutri in v četrtek ob 17. uri

HOLLYWOODSKE NOROSTI

Bratje Ritzl, Pies, petje, jazz!

DON PASOFAJE

Nesluzno Donizettijev delo z A. Falconijem

Banja Luki ne koljejo krav samo mesarji, ampak celo tudi odvetniki. Pri nekem banjaškem odvetniku so namreč zaplenili zaklano kravo, ki zanjo ni hotel povedati, kje in za koga jo je nabavil oziroma zakal. Podobno srečo so imeli tudi orožniki v nekem manjšem kraju, ki so ustavili velik tovorni avtomobil. Lastniki so ušli, orožniki pa so pri preiskavi našli na avtomobilu precej debelih zaklanih svinj, nekaj moke in več tolstih gošč. Blago so zaplenili in ga prodali na javni dražbi, zanimivo pa je, da se lastnik avtomobila niti do danes ni javil. Oblastva ga ne morejo niti ugotoviti, ker je bil avtomobil brez evidenčne tablice.

— Zagrebčani dobe meso še brez kart. Poročali smo že, da so prejšnji teden hoteli v Zagrebu računirati meso, tako da bi ga dobili meščani je dvakrat tedensko po 15 dkg. Zaradi tehničnih ovir so prodajo svežega mesa na karte odgodili do 31. januarja.

— Izpremembe v srbskem monopolu. V Srbiji že dolgo primanjkuje tobaka in je kupčija z njim na črni borzi zelo cvela. Da bi srbska monopolista uprava preprečila nedovoljeno prekuščevanje s tobakom, je sklenila, da ga bodo odslej prodajali kadilecem samo na karte. Koliko cigaret oziroma tobaka bodo kadilci dobili dnevno na nakaznice, še ni določeno. Hkrati s podražitvijo tobaka in tobaknih izdelkov v Srbiji, ki smo o njej že poročali, je srbska monopolista uprava podražila tudi sol. 1 kg kuhinjske soli stane odslej v Srbiji 6 din, 1 kg industrijske soli pa 3 din. Novost v srbskem monopolu so tudi posebne takse na petrolej za razsvetljavo, ki znašajo od 10 do 100 kg 725 din, dočim znašajo taksa na petrolej za industrijsko porabo 625 din. Predajna cena petroleja v Srbiji je zdaj 18 din za 1 liter.

— Fotofilmska delavnica hrvatskega korporacijskega ministrstva. Hrvatsko korporacijsko ministrstvo je te dni uredilo posebno fotofilmsko delavnico, ki jo vodi Zvonko Mohač. V tej delavnici bodo odslej izdelovali diapozitive za razna predavanja, razne prosvetne filme in podobne. Delo nove fotofilmske delavnice hrvatskega korporacijskega ministrstva je predvsem namenjeno mladini.

— Poglavitnikovo darilo prezidentu Slovaške. Prezident Slovaške dr. Josef Tisa je sprejel te dni hrvatskega poslanika v Bratislavi dr. Berkovića, ki je izročil prezidentu kot Poglavitnikovo darilo zlat s slovaškim in hrvatskim državnim grbom okrašen pokal, mojstrovino hrvatskega zlatarstva kot Poglavitnikovo darilo. Poleg tega je bil hrvatski poslanik pri slovaškem poslaniku in vrhovnem poveljniku Hlinkove garde Sanu Machu, kateremu je izročil kot Poglavitnikovo darilo dragoceno zgodovinsko arabsko sabljo, plen iz hrvatskih osvobodilnih bojev.

— Hrvatsko sožalje ob smrti maršala Reichenaua. Poglavitnik dr. Pavelić in maršal Kvaternik sta svojem pokojnega general-feldmaršala von Reichenaua brzojavno izrazilo toplo sožalje. V brzojavki, ki jo je poslal general-feldmaršalu von Keitlu pravi maršal Kvaternik, da so smatrali hrvatski dobrovoljci za posebno odlikovanje borbi se pod Reichenauovim poveljstvom. Maršal Kvaternik je v svoji brzojavki sporočil, da se udeležil pogreba general-feldmaršala von Reichenaua tudi odposlanstvo hrvatskih častnikov.

— Pojasnilo. Včeraj smo priobčili med dnevnimi vestmi pod naslovom »Ali je treba stare zimske suknje oddati nočco, ki bi pa morala biti priobčena v rubriki »S Spodnje Stajarske«.

— Hrvatski vtisi z vzhodnega bojišča. Glavni urednik v nemščini izhajajočega hrvatskega tednika »Neue Ordnung« dr. Teodor Uroženac, ki se je več tednov mudil na vzhodnem bojišču, opisuje svoj obisk pri hrvatskih legionarjih. Pogovor z njimi v njihovih streliških jarkih je pokazal, da vojaki evropskih držav, boreči se na vzhodnem bojišču zdaj prav dobro vedo proti komu in zakaj se bore, čeprav prej mnogi tega niso dobro vedeli. Kdor je videl hrvatske legionarje na vzhodnem bojišču in govoril z njimi, ve, da njihov pozdrav »sprenni« ni samo prazna fraza, temveč globoko prepričanje.

— Polovnik ustaške milice. Poglavitnik je imenoval državnega tajnika v domobranskem ministrstvu generala Begića za polkovnika ustaške milice. Kot tak je bil dodeljen bataljonu Poglavitnikove telesne straže.

— Avtomobilski klub Ljubljanske pokrajine kot pokrajinski sedež R. A. C. I. — J. obvešča vse lastnike motornih vozil in to onih, ki imajo dovoljenje za vožnje, da morajo biti statistične ter prometne takse plačane do najkasneje 31. t. m., ker se bo proti zamudnikom postopalo strogo po sankcijah določenih po naredbi Visokega komisarjstva. Takse se plačujejo redno v tajništvo Avtomobilskega kluba Ljubljanske pokrajine, Ljubljana, Beethovnova 14 od pol 9—13 in od 16—18.30.

— Socialno zavarovanje na Hrvaškem. Hrvatska vlada pripravlja zakon, ki prične 120.000 državnim nameščencem z

okroglo 180.000 družinskim člani moderno socialno zavarovanje. Zavarovanje se o nanašalo na zdravniško pomoč, zdravlila, zdravniško nego v bolnišnicah in zdraviliščih, na zdravljenje zob, poročniško pomoč in pogrebne stroške. Avtonomna ustanova, ki bo začela čimprej posloovati, bo poskrbela, da bodo določbe novega zakona v celoti uresničene.

— Dr. Fabricius v Zagrebu. V Zagreb je prišel naš nemški poslanik dr. Fabricius, predsednik nemškega glavnega odbora za ureditev državnih dolgov in državnega premoženja v bivši Jugoslaviji. Na kolodvoru sta sprejela nemškega diplomata zastopnik zunanega ministra in šef protokola.

— Poostreje kazni za navljanje cen. Kazni za prestopke proti določbam glede maksimalnih cen na Hrvaškem so bile poostrene od 6 mesecev ječe in do denarne globe 500.000 kun, obenem se pa krivcu zapleni vse blago.

— Preureditev nemško-evangeljske cerkve na Hrvaškem. Poglavar nemško evan-geljske cerkve na Hrvaškem škof dr. Popp je izjavil zastopniku poročaevske agencije »Croatia«, da se pripravlja nova ustava te cerkve na Hrvaškem. Namesto dosedanjih demokratično parlamentarnih načel cerkvene uprave bo stopilo načelo vođe.

Iz Ljubljane

—lj Kočevski premost, predvsem kosovec in kockovec in tudi nekaj orehovca je nabavil mestni preskrbovalni urad za oddajo v manjših množinah od 50 kg do največ 500 kg pod maksimalno ceno. Premog je namenjen predvsem manj premožnim slojem ter ga zaenkrat za osebo nikdo ne bo dobil več kot 200 kg, družina pa največ 500 kg, da znane cene ne bodo mogli zlorabiti preprodajalci. Kdor želi ta premog kupiti, naj pride v mestni preskrbovalni urad v Mestnem domu, II. nadstropje, soba št. 3 ter prinese seboj družinsko knjižico zaradi ugotovitve števila družinskih članov. Ko bo v tem uradu premog plačal, bo dobil nakaznico, z njo pa premog na mestni pristavi samo ob ponedeljkih, sredah in petkih.

—lj Vrtnarska predavanja pri Podružnici SVD Ljubljana I. V sredo 28. t. m. bo predaval upravnik drevesnic Kmetijske družbe g. Brecljčnik Ivan o izbiranju in rezanju sadnih cepčev, o cepčenju sadnega drevja spomladaj (koščičastega v februarju, pečkastega v marcu) in o precepljenju starega drevja ter o zaščiti proti pozeblj. Skioptične slike. Začetek točno ob 18. uri v kmetični predavalnici I. dr. realne gimnazije v Vegovi ulici. Vstop prost.

—lj V mestnem kopalšču je skrajšan čas za sprejemanje kopalcev toliko, da bo polpoldne kopalčice kopalcem odprto samo od 14. do 18. ure, a po 18. uri ne bo nobenemu novemu kopalcu več dovoljen vstop.

—lj Silarska razstava Zorana Mušiča v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti je podaljšana do četrta zvečer.

Radio Ljubljana

CETRTEK, 29. JANUARJA 1942-XX.
7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pestra glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansčini. 12.15: Komorni zbor. 12.40: Koncert violonista Karla Sancina, pri klavirju L. M. Škerjanc. 13: Napoved časa. — poročila v italijansčini. 13.15: Komunikacije glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 14.20: Romance in pesmi — orkester in zbor pod vodstvom Gallina. 14: Poročila v italijansčini. 14.15: Izmenjani prenos iz Nemčije. 14.15: Poročila v slovenščini. 17.15: Nove plošče Cetra. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Operetna glasba. 20: Napoved časa — poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Koncert sopranistke Ksenije Kuševje, pri klavirju Marijan Lipovšek. 21: Prenos iz milanske Scale: Seviljski brivec, v odmorih predavanje v slovenščini in poročila v italijansčini.

PETEK, 30. JANUARJA 1942-XX.
7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba, v odmorih napoved časa. 8.15: Poročila v italijansčini. 12.15: Trijo Emona. 12.40: Pestra glasba pod vodstvom Petralia. 13: Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15: Komunikacije Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 17.15: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca: slovenska glasba. 14: Poročila v italijansčini. 14.15: Godalni orkester pod vodstvom Manna. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Tercet sester Stritarjevih, pri klavirju Marijan Lipovšek. 17.35: Koncert pianista Uga Dammertza. 19: Tečaj italijansčine, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Miloš Žihari — solo na saksofon. 20: Napoved časa — poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Operetna glasba. 20.45: Gledališka sezona EIA: simfonični koncert pod vodstvom Alebra Erela, v odmoru predavanje v slovenščini. 22.45: Poročila v italijansčini.

Iz hrvatskega gospodarstva

Hrvatsko ministrstvo za obrt, trgovino in industrijo je objavilo, da ostane do 28. februarja v veljavi odločba, da se lahko uvažajo brez posebne dovoljenja blago, ki ne spada med luksuzno. To pa ne velja za blago, uvoženo iz Bolgarije, Finske, Madžarske in Rumunije, Slovaške, Švedske in Švice. Odločba torej ne velja za tisti države, kjer nemška marka in italijanska lira nista v vsakem primeru plačilno sredstvo. Na zagrebški borzi odločno prevladujeta nemška marka in italijanska lira. Lanj od 4. aprila do 16. junija zagrebška borza ni poslovala. Njen promet v prvem kvartalu, ko je bil plačilno sredstvo še dinar, je znašal v nemških markah za 656.4 milijonov din, v švicarskih frankih za 98.9 milijonov din, v ameriških dolarjih pa za 46 milijonov din, dočim ni dosegel prometa v angleških funtih in grških drahmah niti 100.000 d.n. V drugem polletju stoji promet v nemških markah, ki je znašal 1270 milijonov kun zopet na prvem mestu, na drugem mestu je italijanska lira, s 502.5 milijonov kun.

V kratkem se prično trgovinska pogajanja med Italijo in Hrvaško. Trgovina med obema državama se bo z novo pogodbo še bolj poživila. Obravnavalo se bo tudi vprašanje nadaljnjega delovanja hrvatskih zavarovalnic v pokrajinah bivše Jugoslavije, ki jih je zasedla italijanska vojska.

Za Ljubljansko pokrajino je bilo to vprašanje rešeno že s tem, da morajo vse tam delujoče neitalijanske ali nacionalno slovenske zavarovalnice s stanjem 1. januarja 1942, izročiti svoje portfelje naslednjim italijanskim zavarovalnicam: »Istituto Nazionale delle Assicurazioni«, »Assicurazioni Generali di Trieste« in »Riunione di Sicurtas«. Izvzeti sta samo nemški zavarovalnici »Dunav« in »Elementar«, kjer je bil prenos že izvršen in poslujeta zdaj ti dve zavarovalnici pod imenom »Danubio« in »Elementare«. Izmed hrvatskih zavarovalnic je prizadeta samo »Croatia«, dočim »Sava« že deluje z italijanskim kapitalom. V Zagrebu je zdaj 24 poslujočih zavarovalnic, od teh 6 srbskih, ki ne bodo smele več posloovati. Vse hrvatske zavarovalništvo bo reorganizirano.

Hrvatska delegacija za hrvatsko-italijanska trgovinska pogajanja odputuje te dni v Rim. Vodil jo bo finančni minister dr. Kosač, ki je obenem predsednik hrvatske delegacije v stalnem hrvatsko-italijanskem gospodarskem odboru. Razen članov stalnega odbora odputujejo v Rim tudi strokovnjaki, ki bodo pritenjeni k posvetoivanju pri pogajanjih o specialnih problemih. O vsehini pogajanj je zaenkrat znano samo to, da pojde za sklenitev trgovinske pogodbe za eno leto, dalje za vprašanje javnih del in podpis konvencije o delovanju hrvatskih bank v Italiji in italijanskih na Hrvaškem. Obravnavalo se bo končno tudi vprašanje nadaljnjega delovanja hrvatskih zavarovalnic v novih pokrajinah Italije.

Dogoni klavne živine

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarjata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino:

- Dne 3. februarja 1942 v Metliki za govedo in prašiče.
- Dne 3. februarja 1942 v Ribnici za govedo in prašiče.
- Dne 3. februarja 1942 v Trebnjem za govedo in prašiče.
- Dne 4. februarja 1942 v Ljubljani za govedo in prašiče.
- Dne 4. februarja 1942 v Logatcu za govedo in prašiče.

Pesniško tekmovanje za mladinsko zbirko

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani pripravlja slovensko mladinsko zbirko pri-godnih voščil. V nji bodo objavljene pesmi te vrste iz peres nekaterih naših vodilnih pesnikov ter izbor najlepšega, kar je izšlo doslej v knjigah in mladinskih časopisih. Založnica pa bi tudi hotela izpodbiti tvornost drugih pesniško nadarjenih ljudi, posebej še same mladine. Zaradi tega se je odločila, da odmeri del te zanimive in že dolgo potrebne knjige izvirnim, še neobjavljenim prispevkom, ki jih bo pre-jela nalašč za to knjigo.

S tem v zvezi razpisuje knjigarna Tiskovne zadruge nagrade za najboljši izvir-ne pesmi, ki vsebujejo voščilo za razne prilike, ko mladina odraslim ljudem čestita ali izraža svoje posebne želje. Tekmo-vanja za te nagrade se lahko udeležijo vsak, kdor čuti pesniško željo. Rokopise je treba poslati do 20. februarja t. l. knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani z oznabo »Prigodna voščila! Na rokopolu tudi ra-mo šifra avtorja pesmi, njegovo pravo ime in naslov pa naj se sporočita v zaprti kuverti, ki se priloži rokopolu. Posebno literarno razsodišče bo pregledalo doseple rokopise in podelilo najboljšim naslednje nagrade: I. nagrada v znesku 100 lir, II. nagrada 50 lir, III. nagrada 40 lir za tri prigodne pesnitve, ter deset nagrad v knji-gah v vrednosti po 10—40 lir za eno pri-godno pesnitev. Nagradni tekmovalci, ka-terih pesmi bodo sprejete v uveljavno ome-njeno zbirko, se obvežejo že s samo ude-ležbo pri tekmovanju da odstopijo svoje avtorske pravice založnici knjige. Rokopi-si se ne bodo vračali. Po 20. februarju do-spelih rokopolov ne bo mogoče upoštevati. Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Avtomobilske takse

Ljubljana, 22. januarja. Urad za civilno motorizacijo pri Viso-kem Komisarjatu obvešča interliserance, da morajo biti prometne takse za avtomobile, tovarne avtomobile, motorje, poskus-ne avtomobile, prikolice itd. plačane pri R. A. C. I. (bivši Avtoklub), in sicer po-čeniši od 26. januarja t. l. od 8.30 do 13. in od 16. do 18.30 ure.

Opozarja se, da so davčni predpisi o pro-metu avtomobilskih vozil in prikolici dolo-čeni v odredbi št. 183 z dne 11. decembra 1941, objavljeni v Službenem listu za Ljub-ljano-pokrajino z dne 24. decembra lanskega leta.

Tisti, ki bodo po 31. januarju t. l. še na-dalje vozili, ne da bi plačali predpisane prometne takse, bodo v smislu odredbe št. 1 z dne 10. januarja 1942 podvrženi sankci-jam, ki jih določajo čl. 35, 36. in 37. na-vedene odredbe št. 183.

ecco la chiave della salute

evo tam chiave zdravya

Togal

CURA INFLUENZA, ZDRAVI HRIPO, NE-NEURALGIE, REUMATISMI, VRALGIJE, REVMATIZEM

LOMBAGGINE e rapida-TRGANJE V LEDJIH in nogla-mente ne colma i dolori

Lab. G. MANZONI & C. - Milano - via Veto, 5

SKODELICA 'ALPA' CAJA krepkosti in zdravje daja. 11T

RESNO DEKLE Ambrozeve medicine. — Uspeh ne izostane. Pristno dobite le v Medarni, Ljubljana, Zidovska ul. 6. 12T

Ali veste, kaj je meščanstvo in meščanska imovina?

Mestna občina ne more več podeljevati občanom časti meščanstva — Kaj pravi „meščanski statut“

Ljubljana, 27. januarja

V dveh člankih smo skušali opisati zanimivo zgodovino tako zvanega meščanskega štata in »meščanske imovine«. Marsikdo namreč ne ve več, kaj je bil v starih časih meščanski štati in ga nekateri istovetijo z bolnic, v resnici je pa bil hospital, ena naših najstarejših, če ne najstarejša socialna ustanova. Po nji nam je ostala tako zvana meščanska imovina, ki jo upravljajo po posebnih pravilih. Iz dohodkov meščanske imovine podeljujejo tudi podpore revnim meščanom, toda ne občanom v širšem pomenu besede, temveč meščanom, ki jim je ta naslov podelila mestna občina. Takoj pa opozarjamo, da je treba razlikovati med meščani in častnimi meščani.

Kaj je meščanska imovina?

Meščani mislijo, da imajo »meščanska imovina« neustrezno. Pravilo, da meščanske imovine v pravem pomenu besede sploh ni, ker imajo do tega premoženja pravico le revni, imenovani ljubljanski meščani, ne pa vsi občani. Meščanska imovina v pravem pomenu besede so pa imela nekatera druga mesta, n. pr. Kamnik v velikih gozdovih Ljubljanske meščanske imovine je premoženje, ki je postalo po nekdanjem meščanskem špitalu ali hospitalu. Kaj je bil meščanski štati? smo podrobno opisali v prejšnjem članku. Da boste lažje razumeli, kaj je meščanska imovina, moramo opisati še, kaj je bilo meščanstvo včasih in kaj je zdaj.

Meščani v starih časih

V starih časih so si občani morali meščanske pravice seje posebej pridobiti. Tedaj ni imel v mestu nihče pravice se osamovoljiti ter se posvetiti obrti ali trgovini, če ni bil meščan v pravem pomenu besede. Če se je n. pr. obrtnik ali trgovec preselil v drugo mesto, ni mogel ustanoviti podjetja, dokler ga niso sprejeli v meščanstvo. Piacati je moral posebno pristojbino in prispeči, da bo plačeval vse mestne davke. Sušmarjem, to se pravi nemeščanom, ki so se začeli udeleževati v obrti ali trgovini, so zelo trdo stopali na prste. Odvezli so jim orodje in jih strogo kaznovali. Zanimivo je, da trgovine ali obrtnega podjetja ni mogel v mestu odpreti tudi noben plemič. Vrhovec pripoveduje v zgodovinski razpravi o meščanskem špitalu, da plemiči niso smeli prodajati na drobno niti v svojih vinogradih pridelane vina. Med dolžnostmi meščanov v starih časih in dandanes pa ni več posebne razlike. V prejšnjem stoletju so uživali pravi meščani, ki so se ločili od občanov, neke zasebne pravice. Občan je postal pravi meščan šele, ko je bil sprejet v meščanstvo. O sprejemu je sklepal mestni svet. Novi meščan je moral položiti posebno meščansko obljubo in plačati pristojbino. Mestni svet je določal, za vsak primer posebej pristojbino. Meščan je imel pravico do podpore, ko je obubožal, in do raznih ustanov. Ustanove so bile tri vrste: ustanove za revne vdove umrlih meščanov, ustanove za neveste iz meščanskih družin in dijaške ustanove za sinove meščanov.

Prva pravila o meščanskih pravicah

Predpisov o meščanskih pravicah ni bilo do l. 1862. Tedaj je bil župan Mihael Ambrož, ki je sestavil »meščanski statut«. V njh je bilo določeno, kako si ljubljanski občani lahko pridobijo pravico meščanov in kako naj upravljajo meščansko imovino. Po teh pravilih je podeljeval meščansko pravico, ki je bila hkrati odlikovanje zaslužnih občanov, mestni svet. Pristojbina za sprejem je znašala po 25 do 50 gld., razen tega pa je bila še predpisana posebna meščanska pristojbina, ki se je stekala med dohodke meščanske imovine in je znašala 100 gld. Iz tega razvidimo, da ni bilo tako lahko postati meščan; samo za služe niso bile dovolj, treba je bilo tudi poseči precej globoko v žep. Vedeti pa morate, da je bila sprejemnina l. 1887 še zvišana na 100 gld., tako da je bila treba plačati skupaj 200 gld. Po pravilih je upravo meščanske imovine prevzel »meščanski odbor«, ki ga je sestavljalo 6 članov, voljenh za 6 let. Po treh letih so trije člani po žrebu izpadli.

Zadnja pravila meščanske imovine

Zdaj so se v veljavi pravila — kolikor pač ne nasprotujejo predpisom zakona o mestih iz l. 1934 — ki jih je odobril ljubljanski občanski svet 5. oktobra 1897. Potrjena so bila 3. septembra 1898. Imenujejo se »meščanski statut za deželno stol-

no mesto Ljubljano«. Izdana so bila, ko je bilo po potresu sezidano na kraju nekdanjega meščanskega špitala poslopje tako zване kresije, ki je last meščanske imovine. Po teh pravilih dele meščane v »občinski« in častne. Pravila pravijo: »Meščani so tisti občinski domačinci, ki imajo že zdaj meščansko pravico (meščanstvo) ali katerim toisto v prihodnje občina izrečno podeli«. Meščanstvo so pa podeljevali po predpisih pravil »samo občinskim domačincem, kateri so s svojo rodbino vred na dobrem glasu, kateri dokažejo, da imajo toliko premoženja ali tak zaslužek, da je z njim zagotovljeno vzdrževanje njihove rodbine, in katerih glede volitve ne ovira nobeden v občinskem volilnem redu naštetih izjemnih ali izključnih uzrokov«. Pristojbina je znašala po 25—50 gld. za sprejem in 50—100 gld. za meščanski sklad. Toda pripuščeno je bilo, da sme občina oprostiti plačila pristojbin sprejetih meščanov iz važnih razlogov. Meščanstvo so podeljevali na prošnjo občinskim domačincem ali po predlogu župana ali občinskega svetnika zaslužnim občanom. Vsak predlog je pa moral biti predložen magistratu, da je o njem ukrepal, preden ga je predložil občinskemu svetu ali pa zavrnil. Značilno je, da si ženske niso mogle pridobiti meščanstva. Pač pa so bile deležne pravic meščanov — do podpore —, če so se omožile z meščanom.

Posebne pravice občinskih meščanov

»Občinski meščani«, kakor so bili imenovani po pravilih imenovani meščani, so uživali naslednje posebne pravice (razen pravic, ki so jim bile prisotne po občinskem redu). Imeli so volilno pravico, ne glede na plačevanje davka, dalje so uživali pravico do preskrbe iz ustanov in pravico do oskrbovanja meščanske imovine, kakor tudi pravico glede podelitve meščanskih ustanov in porcij staviti mestnemu magistratu svoje nasvete, ako so voljeni v meščanski odbor.

Meščanska matica

O meščanih so vodili posebno matico: meščane so vpisovali po abecednem redu. Zdaj je v matici vpisanih že zelo malo ži-

vih meščanov. Po zakonu o mestih namreč mestni svet ne more več podeljevati pravice meščanstva. Meščani bodo po tem takem kmalu izumrli. Pred tremi leti je bil objavljen menih živih meščanov. Tedaj je bilo samo še 45 meščanov in 5 častnih meščanov. Med temi petimi častnimi člani se trije po zakonu o mestih ne imenujejo »častni meščani«, temveč »častni člani mestne občine ljubljanske«. V zadnjih treh letih je tudi že pomrlo nekaj meščanov in dva častna meščana. Kaže torej, da bodo meščani izumrli, ter da bo »meščanski statut« izgubil povsem svojo veljavo. Ostala bo le meščanska imovina, ki pa tudi ne bo mogla služiti svojemu namenu, to se pravi, da ne bodo več podeljevali podpor iz dohodkov meščanske imovine.

Meščanske ustanove in »porcije«

Pravila določajo, da je osnovno premoženje nedotakljivo. Osnovno premoženje je bilo doslej vseobsežno predvsem v tako zvan: kresiji. Predlanskim so pa kupili še veliko zemljišče ob Prijateljevi ulici (na Prulah), o čemer bomo še poročali. Meščanski odbor (ki zdaj še obstaja, načelnik »odseka za upravo meščanske imovine« je Avgust Jenko) ima po pravilih pravico mestnemu magistratu nasvetovati, komu naj podeli meščansko ustanovo ali denarno podporo, ki se imenuje tudi »porcija«.

Delokrog magistrata

Delokrog med magistratom in meščanskim odborom je glede uprave premoženja razdeljen tako, da računске sklepe in proračune sestavljajo mestni uradi, meščanski odbor jih pa pregleduje in ima pravico do pristojnosti toda o odobritvi sklepa končno mestni svet. Meščanski odbor torej ne upravlja v pravem pomenu besede meščanske imovine, temveč je le neke vrste posvetovalni organ; ima tudi posvetovalno pravico glede vzdrževanja poslopij meščanske imovine, glede najemnih itd., ne more pa odločilno sklepati.

Kako upravljajo meščansko imovino zdaj, kaj jo sestavlja in kako porabljajo dohodke, bomo opisali prihodnjič.

Socialna politika Bolgarije

Vsi delavci in nameščenci so zavarovani za primer bolezni, nesreče, invalidnosti, starosti in smrti

V pogledu socialne politike je Bolgarija v zadnjih letih zelo napredovala. Velika javna dela so pritegnila k delu skoraj izključno kmečko prebivalstvo, ker je delavski stan v Bolgariji po številu še šibak. Bolgarija pač nima bogve kako razvite industrije, številu zavarovanih tovarniških delavcev znaša v Bolgariji okrog 250.000. Tudi če računamo, da je nezaregistriranih in nezaposlenih delavcev okrog 400.000, znaša število vsega mestnega delavca Bolgarije komaj 8% vsega prebivalstva.

Najvažnejši ukrepi na polju socialne politike se nanašajo vsekakor na kmečko prebivalstvo, saj je ono v pretežni večini. Na drugi strani so pa nekateri socialni ukrepi namenjeni seveda tudi delavcem po mestih in so zanj izredno važni, ker je bilo treba zboljšati njegov gnetni položaj. Na mestno delavstvo odpade od vsega prebivalstva Bolgarije komaj pet odstotkov. Navzile temu pa ima Bolgarja vseskozi moderno socialno zakonodajo, ki segajo njeni začetki v dobo pred prvo svetovno vojno. Socialna zakonodaja se je pričela v začetku našega stoletja z zaščito žen in otrok. Najprej je dobila Bolgarija zakon o bolniških plačilih za delavce v javnih podjetjih in sicer leta 1905, dve leti pozneje je dobila obrtno inšpektorato, leta 1909. zavarovalne fondе za delavce gotovih industrij, leta 1911. zakonsko ureditev dela ob nedeljah in praznikih, leta 1915. nove ukrepe glede ustanovitve delavskega zavarovalnega fonda in leta 1917. zakon o higieni in varnosti v industrijskih podjetjih.

V temu zakonu je bilo na novo urejeno tudi delo mladoletnih delavcev in sicer strogo v modernem duhu. Posebno važno je pa v Bolgariji socialno zavarovanje, osnovano na najmodernejših načelih. Tudi v tem pogledu bi lahko sledila Bolgarija mnogim drugim državam za vzgled, saj je imela že leta 1918. obvezno zavarovanje za primer nesreče in bolezni. Zlaj so v Bolgariji ob-

vezno zavarovani vsi delavci in nameščenci javnih in zasebnih podjetij za primer bolezni, nesreče, invalidnosti, starosti in smrti. Samostojni obrtni ki, mali trgovci, kmetje itd. se pa lahko zavarujejo pri državnem zavodu za zavarovanje delavcev in nameščencev, če ne znaša njihov zaslužek nad 50.000 levov.

Od leta 1934. posveča Bolgarija veliko pozornost tudi drugim panogam socialnega skrbstva. V zadnjih letih je bilo storjenega v Bolgariji na polju socialne politike mnogo dela. Seveda pa socialni red v balkanskih državah še ni pokazal enotnega sistema.

Svilen papir za 100.000 kron

Prva zbirna akcija na Danskem, ki jo je organizirala pred petimi leti policija v Kopenhagnu, je vrgla do prve polovice decembra lanskega leta 100.000 kron in ta denar se bo porabil v dobrodelne namene. Iz skromnih začetkov se je razvila ta akcija od stanoških vrec in svinčnatih papirja polagoma v vsenarodno akcijo, pri kateri z vneto sodeluje prebivalstvo. Medtem ko je znašal leta 1936. izkupicek za zbrane kovine komaj 255 kron, je znašal lani že 36.000 kron.

Šlikarica brez rok

Kako daleč gre lahko energija pri ženskah, priča primer japonske šlikarice Yoneko Jamaguchi, ki so bile njene slike pred 10 leti razstavljene tudi po evropskih mestih, kjer so dosegle največji uspeh. Njeni starši se bili stromešani in že v zgodnji mladosti je morala v čajarno, kjer je postala priljubljena gejša. Ko je nekoga dne obiskala svoje roditelje, je našla doma očeta z mlado ženo. Nenadoma se mu je omračil um in v navalu blaznosti je zaklal svoje tri otroke. Ko jo je hotela mlada gejša braniti, je

navadil oče tudi nanko. Da bi si zavarovala obraz, se dvignila roke, ki jih je pa oče tako strasno, obdelal z nožem, da so ji morali obe pri ramenih odrezati. S tem je bila njena kariera kot gejša zapuščenata. Nasil se je pa prijatelj njene nesrečne rodbine ki jo je spravljal v Tokio, kjer se je učila pri nekem slikarju. Najprej se je naučila držati čopič med zobmi in kmalu je začela tako slikati. Pozneje je postala celo učiteljica risanja na neki dekanski šoli.

Narodna izdaja

Schillerjevih del

Kot protitutež veliki weimarski izdaji Goethejevih del in kot nadomestek za zastarelo in ne posebno posrečeno zgodovinsko kritično izdajo Schillerjevih del, ki jo je priredil Karl Goedeke, izide v kratkem v Weimaru v založništvu Hermann Böhlau nasl. narodna izdaja Schillerjevih del. Priprave, ki so trajale več let, je vodil zdaj že pokojni prof. dr. Julius Petersen. Napredovale so tako daleč, da izidejo najbrže

Francoska veseloigra »Lepa pustolovščina«

nudi z izvrstno uprizoritvijo toliko zabave, da ji ni treba reklame

Ljubljana, 27. januarja.

Nekdo, ki se ni podpisal, se mi na odprti dopisnici ogorčava nad predrzno ali neumno reklamo, ki smo jo morali minole dni čitati po naših dnevnikih. »Vprašam Vas, ali je še kaj treznih ljudi med nami? Ali sodijo taki intervjuji in slavošpevi kar vnaprej in pred predstavo v resne liste... Ali se Vam ne zdi, da je bilo vse to še vse premalo za »velevažni« kulturni dogodek za Ljubljano in vso okolico ter za brez dvoma največji gledališki dogodek v tekoči sezoni?... Tako mi je pisal neznavec.

Cudim se mu. Jaz in z menoj še nešteli smo se samo krobotali, si mislili. Predpust je in, hvala bogu, humor se ni čisto zumrl in si dejali: Sunt pueri pueri et puerilia tractant! Le počakajmo, kaj poručijo resna kritika.

In ko smo končno čitali kritiko, smo se zadovoljni zavedali, da smo pravilno mislili, ter da je bilo edino pravilno kronotanje. Ne, nad reklamo se dandanes nihče več ne ogorčava, čeprav je včasih res rekdorjda nesramna ali bedasta. Zakaj jo morajo prinášati celo najresnejši listi, pa je tajnost, ki jo vedo le oni, ki so za — zaveso...

Tale »Lepa pustolovščina« ne potrebuje prav nikake reklame in ne pomenja na repertoarju tekoče sezone prav ničesar kulturno važnega. In vendar je v letošnjem predpustu zelo dobrodošla, ker je zabavna, elegantno pikantna in s pristno francosko duhovitostjo ustvarjena salonska veseloigra. Ljudje jo pojdejo radi gledat, ker je izvrstno igrana, okusno uprizorjena ter ima nekaj ulog, v katerih so naši igralci resnično odlični, vsem na čelu gospa Kraljeva, bivša marborska prvakinja, v famozni ulogi babice, gospe de Trevillacove. Trije francoski veleugledni, ker vele-spretni, fabrikanti bulvarnih burk in veseloiger, pa tudi operetnih libretov so sfabricirali »Lepo pustolovščino«. Dva Cailavet in Flers (ne Flera, kakor je zmotno na lepaku sta že bila na našem repertoarju najbolj vseleška značaja, znana sta pa tudi po operetah »Kongres v Seviji« in »De-kle s punčkami«. Tretji tovarš mi je neznan.

Pravzaprav je tudi »Lepa pustolovščina« ljubezna in elegantna opereta brez glase, ki se ji dejanje dogaja v predvojnem Parizu med samimi plemiči in plemkinjami, v salonu in na podeželski graščini. Ker vemo, da so bile salonske igre za naše razmere vselej zelo težka, skoro nepremagljiva naloga, nas tem bolj veseli, da se je režiserju Jožetu Koviču posrečilo ustvariti v splošnem prav lepo, uglajeno in naravno elegantno predstavo v pravilnem, lehkotno živahnem tempu in povsem zadovoljivi opremljenosti igralcev in igrice.

Vsa komika izvira zgolj iz situacij in nima igranih nikakih komikov ali celo karikatür. Smešen je edini Valentin de Barrojer v svoji redoljubnosti in točnem pisanju dnevnika, slabši je bil postal zarobenec in ženin pod sugestijo spletkarske grofice d'Eguzon. Vse druge osebe so naravne brez komične ali smešne zabarvanosti. In vendar je dejanje vseskozi veselo in zabavno, volilna misel. Če hočete, pa prav zdrava: resnična ljubezna konec zmagaja, spletkar pa razpade v nič. Zenska (grofica) je spletkar spletko, a ženska (balec) zadoščen je, ker se najde prava dva, bica) jo tudi razplete tako da ima gledalci André in Helena, ter odleti vsiljeni zopre-než Valentin.

že letos prvi trije zvezki, v katerih bodo zbrane Schillerjeve pesmi v kronološkem redu in po vrstnem redu, kakor ga je določil Schiller sam za luksuzno izdajo svojih del. Vsa Schillerjeva dela bodo opremljena tudi s komentarji.

Od vseh dosedanjih izdaj Schillerjevih del se bo ta razlikovala, ker bo obsegala v 35 zvezkih prav vsa Schillerjeva dela vsčevši pesni kova pisma in rokopise. Za podlago novi izdaji bo služila Schillerjeva zapuščina, shranjena v weimarskem Goethe-Schillerjevem arhivu iz bogate zbirke Schillerjevga nacionalnega mesta v pesnikovem rojstnem mestu Marbachu. Tu je mars kaj še neobjavljeno, ali pa je bilo že objavljeno pa mora biti še naknadno proučeno.

Poleg tega je v Schillerjevih zapuščini in v Schillerjevem narodnem muzeju še mnogo pisem, rokopisov, osnutkov in drugih važnih spisov, ki še niso bili pregledani. Marsikaj je pa iz Schillerjeve zapuščine še neznanega. Vsi neznani lastniki Schillerjevih pisem ali rokopisov, vse knjižnice in arhivi ter vsi zasebni zbiralci so naprošeni, naj pripomorejo, la bo narodna izdaja Schillerjevih del čim popolnejša.

Andreja igra toplo, naravno in čisto neprisljčno Vladimir Skrbinšek, spletkarsko histerično prav učinkovito Gabrijelačeva, nesrečna Valentina, posebno težko in opasno vlogo, pa Nakrst. Ta je bil v 1. dej. odlični, v 3. dej. pa mestoma pretiran in z isto igro s klobuki utrudljiv. Postarni grof d'Eguzon je našel z L. Dre-novcem izvrstnega, res elegantnega igralca. Lipahov zdravnik je zopet prikupna pojava. Presetnik prav dober komornik in Košič živahen sluga. Kaj zna umetnika ustvariti iz male kuharice je zopet pokazala Nablocka, zmeraj bogata vragolij in ljubkih domislekov.

Glavni ženski ulogi pa sta Helena de Trevillac, nevesta, ki pobegne tik pred poroko, in njena stara babica ga de Trevillac. Prvo predstavlja z vsem svojim osebnim šarmom Levarjeva, drugo pa Kraljeva. Ze parkrat sem opozoril na zelo močno umetnost Kraljeve, in tu je zopet žela največji uspeh, ki ga dela še posebej prijetnega njen krasni organ.

V epizodah sodelujejo še Starčeva kot elegantna gospa de Vercel, Juga Boltarjeva kot ljubko dekletce Jeanne, Remčeva kot Louise, Križajeva kot šivilja, pa Košuta kot Serignan in Blaž kot Remi.

Prvič so bili pomešani slovenski igralci dveh različnih ansambljev in prvič se njih govorica skladala brez čutnih razločkov v rabi polglasnikov in glasovskih končnic. Tudi k temu uspehu režiserju Jož Koviču čestitam.

Ceprav je 3. dej. nekam razvlečeno in mestoma papirnato, je veseloigra našla pri občinstvu v celoti prav toplo priznanje, igralci pa iskreno pohvalo.

Strogi varnostni ukrepi za proces v Rimu

Kakor znano se bodo morali v Rimu zopet zagovarjati nekateri bivši voditelji Francije, ki jih dolže, da so povzročili njen vojaški poraz. Predsednik sodišča Caous je odredil, da se bo proces začel 19. februarja ob 13.30. Prisostvovati mu ne bodo smeli ne fotografi ne filmski operaterji, ne prenašalci z mikrofoni. Obravnave se ne bodo smele udeležiti niti ženske. Obtoženci bodo s hrbotom obrnjeni proti občinstvu. Sedeli bodo v globokih naslonjačih; tako bodo prisiljeni govoriti samo s solnikom.

Smrtna obsodba v Parizu

Vojaško sodišče v Parizu je izreklo smrtno obsodbo nad poročnikom Garncom in narednikom Mallemot, ki sta junija 1940 med umikom francoske vojske umorila v Abbeville 21 civilnih jetnikov, ki so pripadali raznim narodnostim.

19.000 let bi morali šteti do bilijona

Ni lahko nazorno povedati kaj odnosno koliko je bilijon. Če se vprašamo kako dolgo bi morali šteti do bilijona, se glasi odgovor: 19.000 let. To se sliši neverjetno, pa je vendar res. Če hočemo šteti do 100, rabimo eno minuto časa. Do šest tisoč naštetje v eni uri, v enem dnevu bi našli do 144.000, v enem tednu do 1.008.000, v enem letu do 52.416.000. V 19.000 letih bi torej našli do 995 milijard 903 milijona, kar pa še ni poln bilijon. A šteti bi morali nos? Ne razumem... kako? Nos iz lepenke? Da, da... takoj pridem...

Genovefa, ki je bila zaradi bratovega prenezanja v večnih skrbah, ga je vsa srečna pustila počivati, toda ob devetih zjutraj, ko je komisar odprl oči in pogledal na uro, se je usula nanjo ploha očitkov.

»Tolikokrat sem ti rekel, da me o poli osmih zbud...

Stara devica se je baš hotela upreti z običajnimi razlogi o letih, zdravju in zdravniških nasvetih, ko je zazvonil telefon.

Komisar je oddrsal v predsojbe, a sestra s svojo skodelico kave mu je ostala za petami.

»Halo... a, ti si, Harpe... Kako? Kje je ta bulvar Inkermann? Proti Neuillyju... Da, ali... kaj ne moreš sam opraviti? Pozen sem že... ob devetih sem bil naročen k prefektu, pa sem še tu... A? Ne sliši se! Bolj tiho govori... s palico so mu razbili nos? Ne razumem... kako? Nos iz lepenke? Da, da... takoj pridem...«

Komisar je na dušek popil kavo, se pritožil, da je grenka (»Saj je niti premešal nisi, ves sladkor je ostal na dnu.« je tarnala Genovefa), po telefonu naročil taksi in zdiralj z doma, med tem ko je sestra tožila: »Rada bi vedela, ali je to življenje... in če pomislim, da imajo v Maginotovi črti celo radio... potem bodo pa govorili, da so oni nosili breme vojne!«

Preiskava o tem, kar so imenovali »drugi slučaj«, je bila za komisara Richarda najprej vrsta vidnih prizorov in zvočnih zaznav, ki niso bile dozdevne v nikaki medsebojni zvezi.

Ezio d'Errico

Nos iz lepenke

20

Z ulice je prihajalo rohnenje gasilskih motorov, ki so brzela proti čuvajnicam.

Sirena rešilnega voza se je s tesnobnim tuljenjem oglašala v daljavi.

Komisar se je okoristil z zmešnjavo in stopil na ulico. V teh okoliščinah je bilo nemogoče nadaljevati preiskavo. Razen tega ga je prevzemala nekakšna utrujenost, da ne rečemo brezup. Prav res, ves svet je bil narobe! Da, tudi leta štirinajstega je opravljal službo... ali za časa prve svetovne vojne je pariz vendarle ostal Pariz.

Brez cilja je stopal vzdolž zidu, dokler ni zadel ob postavo, ki je negibno stala na vogalu.

Osoren glas ga je nahnulil: »Cujte, kaj pa delate zunaj, mar niste slišali znamenja za poplah?«

»Kriminalna policija...« je čemerno zagodrnjal komisar.

»A... oprostite...« je odgovoril stražnik in se z obrazom približal komisarju, da bi ga spoznal.

Toda najprej je spoznal Richard njega.

»Kako je s tvojim kurjim očesom, Gilbert?«

»Oh, vi ste, gospod komisar...« je zmeden odgovoril stražnik. A komisar je bil že daleč, njegova senca je utonila v temni globlji noči.

V. poglavje

DRUGI SLUČAJ

Od trenutka, ko je komisar Richard zapustil dvorišče v Amelijini ulici, se je zdelo, da noč kar premišljeno stopa v znamenje zmešnjave in neprikl.

Doktor Milton, ki je bil povabljen k Richardu na večerjo, je v zadnjem trenutku telefoniral, da mora zaradi nenadnega napada influence ostati v postelji. Vsak ve, kaj storijo takšne neveselosti: gospodinja, ki je pripravila nekoliko boljše večerjico, razočarana tarna, da se je rodila pod nesrečno zvezdo (nobenega psa ni v goste, in če kdaj povabiš prijatelja itd.), hišni gospodar pa filozofsko skomiga z rameni, a sede zle volje za mizo in nazadnje prizna, da ga je tek minil.

Takisto je bilo z Richardom in njegovo sestro Genovefo, ki sta večerjala sama in med jedjo le kdaj pa kdaj privoščila drug drugemu besedico.

Okrog dvaindvajsetih se je komisar vrnil na Quai des Orfèvres, kajti od začetka sovražnosti so morali uradniki skoraj vsak večer ostati v stiku s centralo na prefekturi; toda strahovit nalive in popolno pomanjkanje taksijev v sosesčini hiše sta ga že po nekaj korakih prisilila, da se je potuhnil pod neki hišni vhod.

Ko je prišel okrog triindvajsetih v urad, so mu povedali, da ga je prefekt večkrat zaporedoma klical po telefonu in se nato jezen odpeljal v Elizej, kjer se je pričela važna seja ministrskega sveta.

Komisar je poskusil telefonirati, toda nevihta je

bila povzročila med zvezami četrtega okraja veliko razdejnanje.

Okrog polnoči mu je vendar že uspelo, da je dobil zvezo z Elizejem. Zvedel je, da nima predstojnik mimo raznih splošnih opozoril zastrašen nadzorstva nad tujci nobenega važnega sporočila zanj.

Komisar Richard, čigar slaba volja je ves ta čas nenehoma rasla, je zaman skušal opraviti nekaj zadev, ki so ležale na njegovi pisalni mizi. Prekljicani telefon mu od trenutka, ko je bil spet začel delovati, ni več dal miru.

Najprej ga je poklical neki komisarijat na robu mesta in ga vprašal za svet, kako naj si razlaga zakonsko uredbo o utrjevanju luči glede na javne rešilne postaje. Nato se je oglasil tajnik poslaništva Združenih držav, ki je protestiral zaradi ustavljanja nekega ameriškega avtomobilista, in končno neki nadzornik, ki se je pomotil v komisarijatu in javil, da je med prevozom nekih zastopnikov komunistične stranke, ki jih je bil v teku noči prijel politični oddelke, nastal incident.

Ob tej kapljici je lonce prekipel. Komisar Richard je tako silovito treščil slusalo na vilice, da mu je pade z mize zapisi blok, na katerem je stal kristalni pepelnik; nato je preklinjaje oblekel plašč, si poveznil klobuk na glavo in odšel glasno kličeč vraga, na vzame prefekturo, politiko, vojno, »vse skupaj... Ko se je okrog dveh ponoči vrnil domov, do zore ni mogel zatisniti oči, potem pa se je, kakor običajno nanese, korenito zalezal.